

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Marcu

Kaka'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsí kān

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Dukuān o iñi ntu'u e dóo vá'ā ó kaka'an tú'un iña Jesúcristu, dívī l'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kān.

² Nté ntūvi di'na uve na'a kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, tsí du'vā ó kaka'an Xúva ko ni l'xā ña: Di'na taxnūu ú uun ña'a, ña é xtūví tu've itsi o, ne, dá taxnūu ú o.

³ Uun tatsín ne, dōo ditó kaka'an ñuu itsí kān:

“Nākoo tú'vē ntó itsi va'a,
tsí e vé'xi Xuva kō”, ka'an,
ka'an Ísaia san.

⁴ Ña é taxnuu Xuva kō ne, dívī Juaan, ña é kaika má kū'u kan é kanakūtsi ntute ña ña'a san. Kaka'an ña é di'na natu'vi ña'a san kuétsi ña ne, dá kutsi ntute ña. Dukuān é kāda ka'nu iní Xuva ko ni ñā kuetsí ña. ⁵ Un ntií ntií ña ñuú Judea ni ñā ñuú Jerusaleén, dā xee ñā ne, natīvi iní ña kuetsi ña ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san mé'ñu ntute ka'nu é nani Jōrdaan.

⁶ Dóo Juaán san ni ññí l'xi ña ne, ññí kameu kúvi. E ini é'xi ña ne, skunti; ini xi'i ñā ntūdín ñuñu. ⁷ Kaka'an ntódo ña ni ñā'a san:

—Ví'i a vé ne, xée uun ña'a ñatīi, ña é díí ka ka'nu ña'a é xu'u. Ntē ña té nee nuu á'vi ko é nākoó tixí u é nāntuté u nti'xen ña. ⁸ Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto dá kanakūtsi ntute ú nto. Ntá tsí dívī ñā ne, Espíritū Sántū ta'xi ña nto é kunūu ña nima nto —ka'an Juaan.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ntuvi tsikán ne, ntaka Jesuú ñuú mii ñā é nani Nazāree, é tuví ñuú Galilea. Xée ñā mí tuví Juaan. Juaán

san ne, nakútsi ntute ña Jesuu mé'ñu ntūte ka'nu é nani Jōrdaan. ¹⁰ Kidáā né, dā ntíi Jesuu diñi ntute ka'nu san ne, ñni ña tsí nákaan e dukún kan ne, ikān ntíi Espíritū Sántū san é vata kaa uun paloma é írkaá nuu ñi ña. ¹¹ Kaka'an tátsin Xúva kō nte e dukún kán:

—Divín é l'xá mii ko e dóo kakuinimá ko o. Nǎ te nté kaa diní nu nimá ko kuenta iña o —ka'an Xúva ko ni Jēsuu.

Ntío tó'ō e ña vá'ā san é kō'xo Jesuu nuu i é kīni kaa

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Espíritū Sántū sán ne, kue'en ní'i ña Jesuu ñuu itsí kán. ¹³ Úvi ñi kō ntuvi, úvi ñi kō níñu íka Jesuu íkán. Kaika ña mí ntafka kiti ku'u san. Ikān xée tó'ō e ña vá'ā san ne, ntio i é kō'xo Jesuu núu i é kīni kaa. Ntá tsi xee ánje san é kade ña ña kuenta.

Eni ntu'u Jēsuu kaká'an ntódo ña ñuú Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Dā inúu kutu Juaan viútun sán ne, xée Jēsuu ñuú Galilea, kaka'an ntódo ña, kaka'an ña nté kuān nte vá'ā ó kadé kú've Xuva kō. ¹⁵ Kaka'an ña:

—E xée ūra í ve. Nǎ ná'ā ka dá kixkadā kú've Xuva kō. Dukuān né, natu'vi ntó kuetsi nto ne, kuinti'xe nto tú'ūn é vǎ'á san —ka'an ña.

Nākaxnúu Jesuu kimi ña'a, ña ntátava tsákā san

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Kaika Jesuu díñi míni Galileá san ne, ikān nání'i ña Simuun ni ení ña, ñǎ nani Āndree. Ntánakuítá nuu ña xunu ña iní ntute san, tsí ñi tsiñu ntáde ña é tsáká ntátava ña. ¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko. Nǎ tǎvá ka nto tsákā, tsí vi'i a vé ne, ká'an nto ni ūn ntíi ntíi ña'a é na ntúvá'a nima ña —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, ura tsí i tsoo mii ña xunu ña ne, dá kuē'en ñǎ ni Jēsuu.

¹⁹ Kūdii tsi kué'en Jesuú ne, nání'i ta'an ña ni Sántiau ni ení ña, ñǎ naní Juaan. Ntuvi ña é l'xá Zebedeu. Nū'u ña

ni uva ñā iní tun ntoō ñá, ntántavá'a ña xunu ña. ²⁰ Kidáā né, kāna Jesuu ña é kuntikín ñá ña ne, ura tsí i xtúvi mii ña uva ña ní ña ntáde tsiñu iña ña iní tun ntóó san, dá ku'e'en ñá kuntikín ñá Jesuu.

Uun ña'a, ñá nuu é ña vá'ā nima i
(Lc. 4:31-37)

²¹ Xée ña ñūu é nani Capērnau. Ntuvi é ntoo kadin ña'a sán ne, ku'e'en Jēsuu má vi'í mi ntánataká nuu ña Israeé ne, eni ntu'u ñā nakua'a ña ña'á san. ²² Ña'a sán ne, dōo vá'á kuiní ñá da téku ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an Jēsuu. Ñá te ni kā'an ñá ni ña vatā ó kaka'an mastrú lei iña Xuva ko, tsi dōo iō ña é kā'an ña dá kanakuā'a ña. ²³ Tuví uun ña'a má ūkún kān, ña é nuu e ña vá'ā nima i. Kaka'an ñátí san:

²⁴ —¿Nté kui kánateñu nuu nto ntí, Jesuu, ñá ñuú Nazaree? ¿Vēxká'ni ntu nto ntí? Iní ntí nto, tsí Xuva kō táxnūu ña nto —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi de tíi Jesuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—¿Ntiin i'a, tsí ña te iña o sá'ā! —ka'an ña.

²⁶ Ide é ña vá'ā san é xi'i mii ñatí san ne, dōo ntii kachu'u ntáa é ña vá'ā san da ntíi, ku'e'en. ²⁷ Koó dā kúdu'va ña ntāñí san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a e kúvi idé ña é nakūnu ña é ña vá'ā san? Ña sá'á ne, e túku o kadē kú'vē ña. Kakutí ña kanakūnu ña é ña vá'ā san. ¿Né ntu nchu'ún kanakuā'a ña kō? ¿Ō nchu'ún xeé ntu, ne, nté kaa? —ka'an ñá'a san.

²⁸ Ura dú'va tsi i kútuni un ntíí ntíí ña ñuú nta'vi san, ñuú e ntáduku ntée ñuú Galilea, nté ō dé Jesuu, tsí dōo ntáka'an ñá'a san.

Ntāvá'a Jesuu ñuntíí Sīmuun
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Dā ntáka Jesuu mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, ku'e'en ní'i ña Santiau ní Juan nú vi'í Sīmuun. Ikān tuví Andreé dí. ³⁰ Kaka'an ñávi'i Sīmuun ni Jēsuu tsí etsin ñuntíí Sīmuun. Tuví ntaa ña má vi'í ña kān, tsí ka'ni

kaxé'le ña. ³¹ Kúkí'ví Jesuu má vi'í mí tuví ña ne, karkāa ña nta'a ña, náxntitsí ñá ña. Ura tsí i ntikó ña ka'ni. Kidāa ne, kué'en ña, kūkavá'a ña é ká'xí ña'a san.

Dōo titín ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Dā kuāā, da idó nuu ngántii sán ne, ñá tē nté kaa ña'a xee ña mí tuví Jesuu, xee ní'i ña ña nchokuví ni ñā é ñū'u é ña vá'ā nima i. ³³ Un ntíí ntíí ña ñuu í san ne, nātaká nuu ña xi'i kan. ³⁴ Nā tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu da nēé ka kui'i ntákuví ña. Nakúnu ñā é ña vá'ā san é ñū'u nima ñá'a san di. Nā ni xē'é Jesuu itsi é ká'an é ña vá'ā san xoo é divi ñā, tsí e ña vá'ā san ne, ini tsí l'xá Xuva ko ñā.

Kaika Jesuu kaníí ñūú Galilea, káka'an ntódo ña

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Tévāā du'va tsi, dá ntikin ni'ní'ká ne, nákuntitsí Jesuu, kué'en ñā mí xoxó ña'a, tsí ntio ña é kunuu mii ñā é ká'an ñá ni Xuva kō, ña tuví e dukún kān. ³⁶ Simuun ni ñá ntoo ni'i ñā ne, íxnantuku ña Jēsuu. ³⁷ Dā nání'i ña ñá ne, ntáka'an ña:

—Un ntíí ntíí ña'a san ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xio ñuu é ntoo etsin i'a kí'in o ve. Ikān kíka'an ntódo ú di, tsí dukuān é vē'xi u —ka'an ña.

³⁹ Dōo íka ña é un ntí'i itsi ñūú Galilea. Kaka'an ntódo ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san un ntíí ntíí ñūú san ne, nakūnu ña é ña vá'ā san.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña kanako'xo kúñu ī

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Xée ūun ña'a, ña kanako'xo kúñu ī, mí tuví Jesuu. Kanchití ña, kaka'an ña:

—Tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

⁴¹ Kidāa ne, ntunta'ví ini Jesuu ña. Tíin nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—Ntio ko. Ntuvá'an —ka'an ña.

⁴² Ura tsí i ntí'í kui'í san ne, ntuvá'a ña. ⁴³ Nataxnūu Jesuu ñá ne, dōo ka'an ñá ni ñā:

⁴⁴ —Ñá ku kā'an tsín ni ñā'a nté ō kúvi é ntuvá'an. Kuē'én ve mí tuví dutú san, na kōto nteé ña o ne, dá nakuē'en sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi é ntuntoo kúñu o, vatā ó kaka'an Muísee é vīin. Dukuan kōo é kūtuni ñá'a tsí ntuvá'an —ka'an Jéssuu ni ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, kué'en ña itsi kán né, ikān éni ntu'u ña kaka'an ñá ni ūn ntí'í ntí'í ñá'a san nté ō dé Jesuu é ntavá'a ña ña. Dukuān ne, ña ni kúvi xee ditó ka Jesuu nté uun ká ñuu. Da mii tsi é ika ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dóo ki'in itsi ñūu vé'xi ña'a san é nataká nuu ña mí tuví ña é ntio ña kini ña ña.

2

Ntāvá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i kúñu ī
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Dā kútítín ntuvi ne, nāxee Jéssuu ñuu é nani Capērnau. Ura tsí i kūtuni ñá'a san é tuví ña uun vi'i. ² Ñá tē nté kaa ña'a nataká nuu ña; ntē ña ni xee tá'an vi'i san é kuntōo ña má vi'i kán é kīni ña é kaka'an ña. ³ Kidāā ne, xée kīmi ña'a, odo ña uun ña'a, ña xi'i kúñu ī. ⁴ Ñá nī kúvi kuīta ntí'xin ña má vi'ī mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñī ña. Dukuān ne, kúxēe ña diki vi'i kan né, nākaán ña un siin dikē vi'í san mí tuví Jesuu. Mí kantí'í ne, nákí'í ña chidō é nuu ña xi'i kúñu ī san iní vi'í kán. ⁵ Dā íni Jesuu tsí ña odō ña xi'i kúñu ī sán ne, nī kué'en ini ña ntákuinti'xe ña ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—É ntōo kuétsi o vē, da! —ka'an ña.

⁶ Ío mastrú lei Xúva kō é ntoo ña ne, ntádē kuení ña:
⁷ “¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña sá'a? ¿Ña kaíko ñu'u ntu ña Xuva kō? Tsi xoxó ña'a ñuxiví sa é kūvi nakate ña kuétsi kō. Da mii tsi Xuva kō é kūvi ví'í ña”, dé kuení ña.

⁸ Kūtuni Jéssuu nté ō ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto? ⁹ ¿Neé ntu e dí'í ka ña ví'xin kaa é kā'án u ni ña sá'á, te kuinī nto? ¿Ō ka'án ntu

u: “É ntōo kuétsi o”, ō ka'án ntu u: “Nakuntítsin, kuni'in chido ō, kunú'ūn nú vi'i o k̄ān”, koo ka'án u? ¹⁰ Ntio ko é na kūtuni nto tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuvi nakate u kuétsi ntō ñuxiví sa —ka'an Jéssuu ni mastrú leí san.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña xi'i kúñu ī san:

¹¹ —Divín é k̄āka'án u ni ō ne, nakuntítsin, kuni'in chido ō, kunú'ūn nú vi'i o k̄ān —ka'an Jéssuu ni ña.

¹² Ura tsí i nakuntítsi ña, náki'i ña chido ñā ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña k̄ān. Koó dā kúdu'va ña'a san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ntáka'an ña:

—Váta ūun ito kini o é kuān ó kakuvi, é k̄āntuvá'a ña'a san —ka'an ña.

Kāna Jesuu Lévi

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Kidáā ne, kué'en xtūku Jesuu diñi míni Galilea. Dōo xee ñá'a san mí tuví ña ne, nakuá'a ña ña'a san. ¹⁴ Kué'ēn ká Jesuu itsi k̄ān né, ikān nání'i ña uun ña'a, ñá nani Lévi, i'xá Alfeu. Tuví Lévi nú vi'i mí kaido ña diu'un xōo iña ñuú Roma. Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Nákuntítsi Lévi ne, kué'en ña ni Jéssuu.

¹⁵ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu nú vi'i Lēvi, ntaé'xi ña. Ñá te da dīi ña ntaído diu'un xōo san ntoo ña nú mesa, ni ñá iō kuetsí i. Ikān tuví Jesuu ni ña ntini'i ñā. Tsí ña te da díi ña'a san ntántikín ñá Jesuu. ¹⁶ Ntá tsi mastrú lei ni ñá fariseú san ne, iní ña tsí ntaé'xí dadii Jesuu ni ñá kini ntáa san, nī ña ntaído diu'ún san ne, ntáka'an ñá ni ña ntini'i Jéssuu:

—¿Nté kui ntaé'xí dadii ntu mastru ntó nī ña kini ntáa san, nī ña ntaído diu'ún san? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

¹⁷ Tēkú Jesuu é ntáka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña'a é vā'á o ni ī ne, ñá vādá ntio ña medíkū; tsí ña nchokuví tsi san é ntio ña medíkū. Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ñá tē ña é vā'á san kanantukū u, tsí ñá iō kuetsí i san —ka'an Jéssuu.

Kaka'an Jesúsú iña é kuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ñā
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Ña ntini'i Juaan ni ñá ntini'i ña fariseú san ne, dukuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ñā. Xée ñā'a san, ntátsixe'e ña Jēsúu:

—¿Nté kui ña kuan xkoó ini ntú ña ntini'i ntō é kuntoo ixu ña vatā ó de ña ntini'i Juaan ni ñá ntini'i ña fariseú san? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

¹⁹ Jesúsú ne, kaka'an ña:

—¿Vá kuvi ntu kuntoo ixu ñā'a, ña ntóo viko mí katán-ta'a ña'a, te tuví dukuan ñatíi, ña tánta'a san? Ñá'ā, tsí ka'xí ntí'i ña. ²⁰ Ntá tsi tē xee úra i é ntaka ña tánta'a sán ne, kidáā né, ío ntuvi é kuntoo ixu ñā.

²¹ 'Ñá tē doo xée san naḡntéé nuu o doo tsude, tsí doo xée sán ne, kanatixi tē ntóo. Kidáā ne, ntátsin ntí'i ne, díi díi ka kini koo kuví. ²² Tē xnuu vá'a o ntute tinti'o xee iní ñīi sán ne, ñá te ñīi ata kū'un, tsí ntata té kukāve. Uun ito tsi kunaá ntute tinti'o san ni ñīi í sán dī. Tsí ntute tinti'o xee san ne, kantio é kū'un iní ñīi xēe —ka'an Jesúsú, kánañē'e ñá ña.

Ntáksin ña ntini'i Jēsúu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsúu ni ña ntini'i ñā, ítā nti'xin ña mí kaa trigú san. Ña ntini'i Jēsúu ne, kátsin ña xoko trigu é kā'xí ña. ²⁴ Iní ña fariseú san é kuān ó de ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntáksin ntu ña xoko trigú san? Ñá vā'á o é kada tsiñu o ntūvi dá iō dá'na, tsi dóo xii kaa é kuān koo vii o —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesúsú:

—¿Ña iní ntú nto nté o dé uvata ko Dāvii da taan núu ña ni ña ntini'i ñā da kákin ña? ²⁶ Tsí ki'ví ña iní vi'i Xuva kō kidáā dá tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Abiata. Davíi ne, íkan ña tānú'u kuíko san é kā'xi ñá ni ña ntini'i ña, kuān

te dóo xí kaa, tsí da mii tsí dutú san é kúvi ka'xí ña tañú'ũ e kúviko san —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an Jéssuu ni ñá fariseú san:

—Tsí Xuva kō ne, ñá te nī de kú'vē ñá ña'a vata koo é na kāda ka'nu ña ntuvi dá iō dá'na, tsí dē kú'vē ñá ntuvi dá iō dá'na vata koo é na kūntoo da'na ña'a san. ²⁸ Xu'u é vēxkúvi ú ñatī ne, kuvi kā'án u nee iña é vā'a é vīi o ntúvi dá iō dá'na —ka'an Jéssuu.

3

Ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña kádun nta'a i

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Kué'en xtūku Jesuu má vi'ī mi ntánataká nuu ña Israee. Ikān tuví uun ña'a, ña e kádun nta'a i. ² Ntāñí ña'a má vi'ī san, ntaíto díto ña te ntāvá'a Jesuu ña kádun nta'a i ntuvi dá iō dá'na. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu. ³ Kaka'an Jéssuu ni ña kádun nta'a i san:

—Kuntitsín mé'ñū ña'a san —ka'an ña.

⁴ Kidáa né, tsixe'e Jéssuu ñá nguii san:

—¿Nee iñá ntu é díf ka vá'ā o é vīi o ntuvi dá iō dá'na, te kuinī nto: é vīi o é vā'á ne, ō é kīni kaa? ¿É ntvavá'a o ña'a ne, ō é nakunaa o ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñā.

Koó dā diin diin sa intóo ña'a san. ⁵ Dā íto Jesuu ñá'a san ne, dōó dutsi kuíni ña ne, dōo u'vi kakúvi ña é kuān nte ká'xi nima ñá'a san. Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña kádun nta'a i san:

—Nakāan ntá'a o —ka'an ña.

Nákāa ñá nta'a ña ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a. ⁶ Kidáa né, ntāka ña fariseú san, kue'en ñá, kūnatiin ña ni ña ntini'i Hērōdē nté koo ka'ní ña Jesuu.

Ñá tē nté kaa ña'a nataká nuu ña diñi míni kān

⁷ Kué'en Jéssuu ni ña ntini'i ñā diñi míni Galílea. Ñá te da dūi ña ñuú Galílea ntántikin ñá Jesuu. ⁸ Dōó ki'in itsi vē'xí ña'a san é kinī ñá Jesuu da téku ña nee ntí'i nti'i nuu i é kade ña. Dōó titín ña'a ntáka ña ñuú Judea, Jerusáleen, Idúmeá, ni ñūu é ntoo xio diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaán

ne, xée ñā é kīni ña é kāka'an ña. Vé'xi ñā nte ñúú Tiru ni Síduun. ⁹ Kaka'an Jéssuu ni ña ntin'i ñā é na kutūví tu've tsi úun tun ntōo é kunūu ña vata koo é ña ta'u núu ña mé'ñū ña'a san. ¹⁰ Ñá te da dii ñá nchokuví san ntavá'a ña ña. Dukuān ne, un tsi ntátí'vi nuu ta'an ña é ntio ña tiin nta'a ña Jéssuu. ¹¹ Dā ini é ña vá'ā san Jéssuu ne, nākunchitī nú xe'e ña. Dōó ntīi kachu'u ntāa, kaka'an:

—Divīn é l'xá mii Xuva ko o —ka'an.

¹² —Ñá ku kuān xkoó ka'an xoó ña'a u mé'ñū ña'a san —ka'an Jéssuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pustru ña

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Kidáā ne, kúxēe Jesuu rkí uku kán ne, kāna ña xoó ña'a e ntío ña. Ne, xée ñā mí tuví Jesuu. ¹⁴ Kidáā ne, nākaxnuu Jesuu uxuvi ñá'a, ña é kuntin'i ñā. Taxnúu Jesuu ña é na kī'in ña, kíkka'an ña tú'un Xuva kō. ¹⁵ Xé'e Jéssuu ítsi é kūvi ntavá'a ña ña ntánchokuví san nī é nakūnu ña é ña vá'ā san. ¹⁶ Uxúvi ña'a ña sāl'a, ña é nakaxnúu Jesuu: Símuun, é kāka'an Jéssuu é Pedru kunáni ña; ¹⁷ Santiau, i'xá Zebedeú, ni enī ña, ñá nani Juaan, ntuvi ña é xntántēe Jesuu ña é Boanege ña, é kāni tú'un l'xa É Kākatsin, tsí dóo dutsi ini ña; ¹⁸ Andree, Félípe, Bartulúmee, Máteu, Túmaa, Sántiau, i'xá Alfeu, Tádeu, tuku Símuun; ¹⁹ ni Júda Scariote, ña é diko Jéssuu.

Ntáka'an ñá'a san tsí nuu é ña vá'ā nima Jéssuu

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Rkontúví ne, xée Jéssuu nú vi'i ña'a ne, kúkī'ví ñā má vi'i kán. ²⁰ Ntá tsi dóo titín ña'a xee ntikin ñá ña, é ntē ña ni kuné'e ka'xí ña. ²¹ Kūtuni ñávi'i Jesuu é kuān ó kanto'o ña ne, xée ñā é nākuntéka ña ña, tsí kakuluku Jéssuu, kuíni ña.

²² Mastrú lei, ña vé'xi ñúú Jerusaleén ne, ntáka'an ña:

—Ñatíí sa'á ne, nteé kimi ña iña é ña vá'ā é nani Belsēbuu. Dukuān é kakuví kanakūnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

²³ Kidáā né, kāna Jesuú mastrú leí san ne, náñē'e ñá ña, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté ntu koo vii tó'ō e ña vá'ā san é nakuīta é ñā vá'a ni'i i? ²⁴ Tē ntánāa míi ña ñuu i sán ne, ntánakunaá ña ñuu ña. ²⁵ Tē ntánāa míi ña'a sán nī ñavi'i ña ne, ntánakūnaá ña ñavi'i ña. ²⁶ Te miī tó'ō e ña vá'ā san naa núu miī ne, ¿nté ntu koo kutíi i? Tsí kanakunaa mii tsi kúñu ī.

²⁷ 'Nté uun xoxo kuvi kí'vi i iní vi'i ña dóo ntii inī í san é kí'i dú'u iña ñá tē ña di'na kí'ní ña ña dóo ntii inī í san. Kidáā ne, kuvi kí'i dú'u ña é un ntí'i iña ña.

²⁸ 'Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí kuvi víi Xuva ko nākate ña un ntí'í ntí'í kuétsī é ío iña ña'a, nī é ntáka'an kíni ña. ²⁹ Ntá tsi ña kada ka'nú ini Xuva ko ni ñā'a te ntáka'an kíni ña iña Espíritū Sántū san. Koo kuétsi ña ntii dañu ntūvi —ka'an ña.

³⁰ Du'vā ó kaka'an Jesuu, tsí ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'ā nima ña.

Di'i Jēsuu ni ení ña

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Kidáā ne, xée di'i Jēsuu ni ení ña. Ntáñī ntée ña ña nu kí'i kān, ntáka'an ñá ni ñā'a san é ncho ka'an ñá ni Jēsuu.

³² Ña ntoo ni'i Jēsuú ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Di'i nto ni enī ntó ne, ntáñī ntée ña nto kí'i kān, ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³³ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Xoó ntu é di'í ko? ¿Xoó ntu é ēní ko? —ka'an ña.

³⁴ Kidáā né, īto Jesuu ñá'a san, ña ntoo diñi ña ne, kaka'an ña:

—Un ntí'í ntí'í ña sā'á ne, di'í kó ña, ení ko ni tā'an ko.

³⁵ Tsí un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é ntio Uva kó ne, ña ñā é ēní ko ña ne, ta'an kó ña; ña ñā é di'í kó ña di —ka'an Jēsuu ni ña.

4

Kantaa Jēsuu úun nuu i iña ñá katsoo ntíkin

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹Eni ntu'u xtuku Jesuu kánakuā'a ña ña'a san diñi míni san. Nǎ te da dii ña'a nátaská nuu ña. Dukuān ne, kúxēe Jesuu íni tun ntōo é tuví nu míni sán ne, itúvi ña. Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ntoo ña nú ñuti kan. ²Títín nuu i kaka'an Jéssuu é kanakuā'a ña ña'a san iña Xuva ko. Kantaa ña uun nuu i ni ñā'a san, kaka'an ña:

³—Kini nto é kākā'án u ni ntō: Uun ña'a ne, kué'en ña, kūtsoó ña ntikin. ⁴Dá katsōo ña né, ió ntikin san é itsi kan kó'xo. Kidáā ne, xée láā, é'xi tī ntikin san. ⁵Ió ntikin sán ne, kó'xo ne'u xuú san mí ña kué'e nté'u iō. Uun dá'na tsi kéne xuku i, tsí ña tuvi kué'e nte'u é kākā xo'o i. ⁶Dā naí'ni ne, kādún xo'o ī ne, xí'ī, tsí ña tuvi kué'e nte'u mí kākā xo'o i. ⁷Ió ntikin sán ne, kó'xō mí kākene xuku íñū. Ntá tsi da kéne xuku íñū mi kéne xuku va'á san ne, távi nūu xuku va'á san ne, xí'ī; ña ni kii kīti i. ⁸Tuku ntikin sán ne, kó'xo ñu'u vā'a. Kēne xuku í ne, kuka'nu. Oko ú'xi kīti i kii tī é uun dítsin ī. É tūku ditsin í ne, úni dikó kiti i kii tī. É ūun ká ditsin í ne, uun sientu tí kii tī —ka'an ña.

⁹Kaka'an ña:

—Xoo é kátekú i ne, na kīni i —ka'an Jéssuu.

Nté kui kuan ō ntáda ntaa Jesuu núu i sá'a

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰Dā kunú'u ña'a sán ne, uxuvi ñá ntini'i Jéssuú nī ña intóo ká ne, tsixe'e ña Jéssuu nee iñá ntu kani tú'un nuu i é kākā'an ña. ¹¹Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ntō'ó ne, kata'xi Xuva ko é kūtuni nto nté o kadē kú'vē ña. Ntá tsi ña nguii sán ne, ñá ini ña. Dukuān né, da mii kué'en tsi tú'ūn é ña káñe'e dikí ñá'a san kaka'án u ni ñā. ¹²Kakuví vata ō ka'an Ísaia kídāā, tsí kuān te ntaíni ña, ntá tsi ña te ntaíni ntí'xe ña. Ntátekú ña é kākā'án u, ntá tsi ña ntáñe'e dikí ña. Dukuān ne, ñá natū'vi ña kuétsi ña ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ní ñā —ka'an Jéssuu.

¿Nee iñá ntu kani tú'un é kākā'an Jéssuu iña ñá katsoo ntikin?

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³Tsixe'e Jéssuu ña:

—¿Ñá nī ñe'e diki ntu nto é kāká'án u? ¿Nté koo ki'in diki ntu nto te kā'án ka ú ni ntō kuan? ¹⁴ Tsí ña'a, ña kaka'an t'ú'un Xuva kō né, vata kaa ña'a, ña katsoo ntikin san, kaa ña. ¹⁵ Iō ñá'a ne, dā téku ña t'ú'un Xuva kō ne, vata kaa nte'u ítsi san mí ko'xó ntikin san kaá nima ña. Tsí ura tsí i da téku ña t'ú'un Xuva kō ne, vé'xi t'ó'ō e ña vá'ā san é naki'i t'ú'ūn san é ínúu nima ña. ¹⁶ Iō ñá e dóo diní ña e ntátekú ña t'ú'un Xuva kō. Dīvi ñā ne, vata kaa kudii nté'u nú xūu san mí ko'xó ntikin san kaa ña. ¹⁷ Ntá tsi ña na'a kakutíi i, tsí ña tuvi kué'e xo'o i. Na sá'á ne, ña ná'a ntáxnuu ña nima ña é kāká'an Xúva kō. Tē nee iña é nto'o ña, o tē dóo kini o ntáka'an ñá'a tsí kuinti'xe ña t'ú'un Xuva kō né, xtuví mii ña é kuntikin ñá Xuva kō. ¹⁸ Iō ñá e ntátekú ña t'ú'un Xuva kō ne, vata ntáa nte'u mí kākene xuku ínū mí kō'xó ntikin san ntáa ña. ¹⁹ Ña ni é'nu ntikin san, tsí xuku ínū san tñn nuu ditsin i. Kuan tsí ó kakuvi ni ñā'a sán di. Dōo ntánti'i iní ña nee iñá víi ña. É kukuika ña ñuxiví sa é ntio ña. Ntaéni nta'ví mii ñā kúñu ñā tsí diu'un dóo ntio ña, ne, ntio ña da nēé ka nti'í é iō ñuxiví sa. Na ntákune'e ña é víi ña kuenta t'ú'un Xuva kō. Dukuān ne, ña ntaé'nu ña. ²⁰ Iō ñá e dóo vá'ā o téku ña t'ú'un Xuva kō. Dīvi ñā ne, vata ntáa nte'u va'á san mí kō'xó nuu ntikin san ntáa ña. Tsí ntákuinti'xe ña t'ú'un Xuva kō ne, ntáde ntaa ña é kāká'an Xúva kō. Ió ntuvi vā'á iña ña. Vata ntáa ditsin i mi kii oko u'xi, uni díko, ni ūun sientu kít'i i ntáa ña —kuan ō ka'an Jesús ni ñá ntoo ni'i ñā.

Tū'un iña kantilin

(Lc. 8:16-18)

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Te nātuún o kantílin má vi'i kán ne, ¿vá ma etun ntú kan xtuvi o, ō má itó kán? ¿Ñā ntu te xntekú dukún ō vata koo é nāxi'í nuu? ²² Nee iña é víi xú'u o vēvíi ne, kutuni ñá'a sán rkontúvi. ²³ Xoo é ntátekú i ne, na kīni i é kāká'án u —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an xtúku ña:

—Kini vá'a nto é kaini nto. Vata tsí o xntéku kú'vē ntó ne, dadñi tsi kú've i ni'i ntó ne, ntekú ka ni'i ntó di. ²⁵ Tsí

ña'a, ña é io ña í ne, díí ka kue'e ní'i ña, ntá tsi ña'a, ña é ña tuvi ña í ne, kunaá nti'i ña ña —ka'an Jéssuu ni ñá ntoo ni'i ñā.

Kuenta ña ntikin é kae'nu

²⁶ Kaka'an xtúku Jessuu:

—Mí kadē kû'vé Xuva kō né, vata kaa uun ña'a, ña katsoo ntikin matú i. ²⁷ Ña sá'á ne, kakidi ñá niñú a ne, dá kanākuntítsi ña ntuvi ā. Tē ita ntí'xin ntuvi ne, kene ntikin san, dá kēne xuku i. Ntē ñá ini ña nté ō kúvi kéne, ²⁸ tsí nte'ú san kade mii é kēne ntikin san. Dí'na tsi xuku i kakéne ne, dá ntíka íta i. Kidáā ne, kakii kiti i. ²⁹ Tē í'xe ti ne, tiin ña ti, tsí xee ntúvi ī —ka'an Jéssuu.

Kuenta ña ntikin kúli

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Kaka'an Jéssuu:

—¿Nee ñá ntu é ntudadii vatā o mí kadē kû'vé Xuva kō? ¿Ō neé ntu kuvi ntada dadii o ni ī? ³¹ Mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ntikin kuli kaa. Ntikin kulí san ne, díí ka kuetsí é da neé ka ntikin é kû'xí ō. ³² Ntá tsi tē kantú'xi ne, kae'nu da nte díí ka dukun é da neé ka tuku xuku. Lāá san ne, katsodo ti tāka tí nta'a i mí vēti, tsi dóo na'nu xuku ī —ka'an Jéssuu ni ñá'a san.

Mí idiá'vi nuu i é kántaa Jessuu

(Mt. 13:34-35)

³³ Núu ī é vāta kaa sá'a kantaa Jessuu dá kanakuā'a ña ña'a san un tsi da nte mí'i kī'in diki ña. ³⁴ Da mii kuē'en tsí nuu i sá'a kantaa ña ni ñā. Ntá tsi dá ntoo mii ña ni ña ntini'i ña ne, xé'le ñā é kūtuni ña nee ntí'i nti'i kani tú'un é kākā'an ña.

Dā natú'u Jessuu tátsin ni ntuté san

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Dā kuáa ntuvi tsikán ne, kaka'an Jéssuu ni ña ntiní'i ñā:

—Kuíta nti'xin o ūun xo díñi ntute san ve —ka'an ñá ni ñā.

³⁶ Kidáā né, ña ntini'i Jēsuu tsóo mii ña ūn ntíí ntíí ña'a san, dá kŭxée ña iní tun ntōo mí nuu Jesuu. Titín ña'a kŭxée ña tuku tun ntōo é kŭ'in ñá ni Jēsuu. ³⁷ Kidáā ne, iñi ntú'u ínu tātśín ō ne, uun ito tsi kukí'vi ntŭte iní tun ntōó san un tsi da nte tsítu ntute. ³⁸ Jesuú ne, kakidi ña ata tŭn ntōó san, xi'i téu ña doo díki. Nantóto ña ntini'i Jēsuu ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—jMastrŭ! ¿Ñā ntu te káde nto kuenta é dóko sa téni ō? —ka'an ñá ntini'i ñā.

³⁹ Kidáā ne, nákuntŭtsí Jesuu, dá kakā'an ñá ni tātśin ni ntuté san:

—jNakunúun kadin! jDiin diin tsi kutŭvin! —ka'an ña.

Xíō kadin tatsin ni ntuté san. ⁴⁰ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ñā:

—jNté kui ntaú'vi ntú nto? ¿Ñā ntákuinti'xe ntu nto tsi dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Dā kúdu'va ña ntini'i ñā ne, ntánatŭin mii ñā:

—jNēe ñá'a ntu ña sá'a é un tsi nte tatsin ni ntuté san ntáde ntaa é káka'an ña? —ka'an ñá ntini'i ñā.

5

Ña ñuu Gadara, ña ñu'u é ña vá'ā nima i
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Xée ña ūun xo diñi míní san, nté ñūu é nani Gādara. ² Dā ntíí Jesuu tŭn ntōó san ne, xée ētsín uun ñatŭi, ña é ñu'u é ña vá'ā nima i. Kapusantú kán vé'xi ñatŭí san, ³ tsí ikán nuu ña mí ntōo ñaña ñā'a san. Xōxó kuvi xnŭ'ni í ña, nté kadena. ⁴ Ki'in itō xnŭ'ni ñā kadena dŭ'in ña ni ntā'a ña, ntá tsi uun ito tsi kátsin tu'un ña kadená san. Nté uun xoxo ni kuvi víí i ni ñā. ⁵ Nté ntŭvi nte níñu kaika ña má kŭ'u kán, nī nú ñaña sán dŭ; ñá te xkŭtíkadin ña. Un vá'a tsi kakachu'u ntáa ña, kaxé'e ña xuú san kŭñu ña. ⁶ Ikā ká ve'xí Jesuú ne, koó da kainu ñatŭí san kue'en ña, kukunchŭtí ña nuu ña. ⁷ Dōó ntii kaka'an:

—jNté kui kanatekŭ du'xen ntu ntó ntŭ, Jesuu, I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? Natekŭ ntó Xuva kō tsí ña ku

nakutsu'un ntō nti —ka'an é ña vá'ā san é ñu'u nima ñátíí san.

⁸ Tsí kaka'an Jésuu ni é ña vá'ā san:

—¿Ntiin nima ñá sá'a, é ña vá'ā! —ka'an ña.

⁹ Tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nté ntu nanin? —ka'an ña.

—Ligiuun naní nti, tsí ña te da díí nti —ka'an é ña vá'ā san é ñu'u nima ña.

¹⁰ Íkan dá xe'e nta'a Jesuu:

—Vií nto da xe'e, ñá ku nakunū ntó nti é kǎ'ín nti xio ñuu —ka'an é ña vá'ā san.

¹¹ Ikan tsi ētsin ne, ñá te da dīi kútsin ñu'u ti, ntaé'xi ti má kū'u kan. ¹² Kidáā ne, íkan é ña vá'ā san da xe'e nta'a Jesuu:

—Ta'xi nto na kū'un ntí nima kútsín san —ka'an é ña vá'ā san.

¹³ Kaka'an Jésuu tsí kuvi. Kidáā né, ntīí é ña vá'ā san nima ñátíí san ne, kué'en, kūku'un nima kútsín san. Ñá te da ūvi míl kútsín san ne, ĩnu ti un ntíí ntīí tí, kue'en ti rki de've kán ne, íkan tsi éte nuu ti kúñu tī ini míní san, ne, uun ito tsi téní ntí'í ti.

¹⁴ Ña ntáde kuenta kútsín san ne, koó dā ntaínu ña kunú'u ña, kantaa ña ni ñā'a san ítsi kan nī má ñūu kan nté ō kúvi ni kútsin ña. Ña'a sán ne, kué'en ña, ūn ntíí ntīí ñá, kūkoto ditó ña nté ō kúvi. ¹⁵ Xée ñā'a san mí ntitsí Jesuú ne, ĩní ña ñatíí san, ña é dī'na ñu'u é ña vá'ā san nima i. Vevíí ne, diin diin sá tuví ña. É nakunū ña du'nu ña, tsí é ntūvá'a ña. Ña xeé san ne, dōo u'ví ña. ¹⁶ Ña'a, ña ini nté ō kúvi ne, ntáka'an ñá nī ña ñuú ña nté ō kúvi nī ña lukú san, nté ō kúvi ni kútsín san da téní ti. ¹⁷ Ña ñuu i sán ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu é na ntáka ña ñuú ña.

¹⁸ Dā nakunúu xtuku Jesuu tún ntōó san ne, ñatíí, ña é ñū'u é ña vá'ā nima í ne, íkan ñā é kǎ'ín ñá ni Jēsuu. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ntío Jesuu é kuntēka ña ña. Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kūnú'ūn nú vi'i o kán. Ká'an nī ñavi'i o nté ō dé Tó'o o ni ō. Ká'ān nté ō ntúnta'ví ini ña o —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kān, da ntáa ña ni ūn ntíí ntíí ña ntoo ñuú Decapuli nté ō dé Jesuu ni ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña.

Diōkó Jairu ni ñādī'í, ña tīn nta'a dōo Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Nákunūu xtuku Jesuu tún ntōó san, kué'en ña, nāxee ña tuku diñi miní san. Ná tē nté kaa ña'a náta'ká nuu ña mí xee Jesús dīñi miní san. ²² Ikan vé'xi uun ña'a, ña nteé nta'a i xi'i úkūn ña Israeé san, ñá naní Jairu. Dā ini ña Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñá ne, ²³ kaka'an ña:

—Dóko sá kúvi i'xá ko. Ki'xi nto, tīn nta'a ntō í, na kūtíi ntuvá'a —ka'an ña.

²⁴ Kidáā ne, kué'en Jesús ni ña. Ná te da dīi ña'a kué'en ñá dī. Dōo tá'u nūu Jesuu mé'ñū ña'a san. ²⁵ Vé'xi uun ña'a ñadī'í, ña nchokuví san, mé'ñū ña'a sán dī. É uxuvi ku'fā e nteé kimi ña ku'i é kaeti niñi ña. ²⁶ Ná te da dīi nta'a medíku ñe'e ñá ne, dōo ntó'lo ña. Uun ito tsi nantí'í ñá diu'un ñá ne, ntē dúkuan ña ni ntuvá'a ña; dā dií díí ka kúka'vī ña. ²⁷ Dā téku ña é kántavá'a Jesuu ñá'a sán ne, kué'en ña, nuu ta'án ña mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san ata Jesús, da tīn nta'a ña dōo Jesús, ²⁸ tsí dé kuení mii ña te da mii tsí é tīn nta'a ña dōo Jesuú ne, ntuvá'a ña, kuiní ña. ²⁹ Kidáā ne, ura tsí i tu'u é kaeti niñi ña. Kūtuni ña tsí é ntuvá'a ña. ³⁰ Jesuú ne, kūtuni ña tsí kuvi idé ña ntavá'a ña ña nchokuví san. Xkokōto ña mé'ñū ña'a sán ne, dā tsíxe'e ña:

—¿Xoó ntu tīn nta'a i dōo ko? —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—Dōo kata'u nūu nto, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. ¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto tē xoo tīn nta'a i ntō? —ka'an ña.

³² Ntá tsi Jesuú ne, kaito ña ña'a san, kánantuku ñā xoo ñá'a ña tīn nta'a ñā. ³³ Kidáā ne, vé'xi ñadī'í san, tsí ini ña tsí ntuvá'a ña ne, ínchiti ña nūu Jesús. Koó dā kaní'í ña é kau'vī ña. Kaka'an ntáa ña tsí divi ñā e tīn nta'a ña ñā.

³⁴ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—É ntūvá'an ve, tsí kuínti'xe o. Vā vá'a tsi kunú'un, tsí é ntūvá'an kue'en ve —ka'an Jésuu ni ña.

³⁵ Nii dukuan kāka'an Jésuu ni ñadi'í san ne, xée ñā'a, ña vé'xī nte nú vi'i Jairu, ña é nchokuvi dióko ī. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—E xí'i dióko ntō. ¿Nté kui kanatekū du'xén ka ntú nto Mastrú san? —ka'an ña.

³⁶ Ña ni íde Jesuu kuénta é ntáka'an ñá'a san, ntá tsi kaka'an ñá ni uva ī'xá san:

—Ñá ku u'vī ntó; kuinti'xe nto Xuva kō —ka'an ña.

³⁷ Ñá ni xē'é Jesuu itsi é kī'ví ña'a san ni ña; mii tsī Pedru ni Sántiau ní Juaan, ení Santiaú san. ³⁸ Dā xee Jésuu ni ña nú vi'ī ña nteé nta'a i xi'ī úkūn sán ne, dōo dito ntaéku ña'a san é ntaéku nteé ña diókō Jairu. ³⁹ Kidáā ne, kúkī'ví Jesuu má vi'ī kán ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—¿Nté kuān nte dú'xen eku ntu ntō? Tsí ī'xá san ne, ñá te ni xī'ī, tsí kūdii kakídi —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi ña'a sán ne, da ntáxkuntée ña é kāka'an Jésuu, tsí ini ña tsí e xí'ī kue'en ī'xá san. Ntá tsi kíñu'u Jesuu un ntí ntí ña'a san nu kí'ī kán. Da mii tsi dī'ī ī'xá san ni uva ī, nī ntuni ñá'a ña ntini'ī ñā kúkī'ví ni'ī ñā mí tuví ī'xá san.

⁴¹ Dā karkáa Jesuu ntá'a i ne, kaka'an ñá ni ī:

—Talita, kumi (é káni tú'un: Nākuntítsin, la') —ka'an ña. ⁴² Kidáā ne, nākuntítsí ī'xá san ne, nakaka, tsí é uxuvi kuíā ī. Koó dā kúdu'va ña'a san. ⁴³ Jesuú ne, kaka'an ñá ni uva ī'xá san é ña ku ka'án ña ni ñā'a san nté ō kúvi ntóto a dióko ñā. Kaka'an ñá ni dī'ī ī é na kué'é ña é kā'xi.

6

Dá kūnú'u Jesuu ñuú Nazaree

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ntáka Jesuu ñuú mí tuví ña ne, dá kūnú'u ña ñuú mii ña ni ña ntini'ī ñā. ² Dā xee ntúvi dá iō dá'na ne, eni ntu'u Jēsuu kánakuā'a ña ña Israeé san má vi'ī mi ntánataká nuu ña. Ña ntáteku í ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu nakuā'a i ñá sa'a é kuān ó kaka'an ña? ¿Mí'i ntu vē'xi e dóo ki'in inī ña, é kakuvi kade ña un nti'i nūu i e dóo na'nu? ³ ¿Vá ñā te ñā ña kade vá'a utun, i'xá Maríā? Ini o ení ña, Santiau, Jósee, Júda, ni Sīmuun. Vata te i'a ntoo ta'an ña ñuú kō ñā —ka'an ña.

Dukuān ne, ñá ni kuinti'xe ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Da mí'i ká ñuú ne, nta'ko ñu'u ñā'a san ña kaka'an naa Xuva ko. Ntá tsi ña ñuú mii ñā ne, ñá ini iko ñu'u ña ña —ka'an Jesuu.

⁵ Ikān ne, ña ni kúvi vii ña nté uun nuu i e dóo ka'nu. Nte'vi tsi ña nchokuví san tñin nta'a ña ñā ne, ntavá'a ña ña. ⁶ Koó dā kúdu'va Jesuu é xoxo ni kuinti'xe i ña. Kidáā ne, e tuku e túku ñuú kue'en ña, kunañ'e ñá ña'a san tú'un Xuva kō.

Dā táxnuu Jesuu ña ntini'i ñā é kika'an ntódo ña tú'un Xuva kō

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Kidáā né, kāna Jesuu uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, uvi uvi ñá'a ña táxnūu ña ña. Xé'e ñā é kúvi vii ña nakūnu ña é ña vá'ā san. ⁸ Kaka'an Jesuu é ña te neé kuido ña é ntio ña itsi kān. Ntē ña kuido ña é kā'xí ña; nté diu'ún ña kuido ña; da mii tsi tatun ñā é kituun ña. ⁹ Kuvi ki'i ña nti'xen ña, ntá tsi ña kuido ña dú'nu ña é nadama ña. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tē xee ntó uun vi'i ne, ikan tsi kuntōo nto da nté ntāka nto ñuú san. ¹¹ Tē ña ta'xi ña vi'i ña é kuntōo nto, o tē ña ntío ña kini ña é ntáka'an ntó ne, nakidi ntō nti'xen nto nte'u ñuú san ne, dá ntāka ntó ikān. Kuan kōo kutuni ñá'a san tsi ío kuetsí ña —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, kué'en ña, kūka'an ntódo ña ni ūn ntí' ntí' ña'a, na nātivi iní ña kuetsí ña né, na kuinti'xe ña Xuva kō. ¹³ Dōo titin é ña vá'ā é ñū'u nima ñá'a san nakunu ña. Nákutsi nūu ña asete ñá nchokuví san ne, ntuvá'a ña.

Dā xi'í Juaan Bautista

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Kūtuní rei Heródē nté ǒ dé Jesuu, tsí ntáka'an un ntíí ntíí ña'a san. Iō ñá ntáka'an ña:

—Á tē e ntóto Juaan Bautista. Dukuān né, dōó iō ña é kūvi víí ña nuu i e dóo na'nu —ka'an ña.

¹⁵ Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, á tē ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Ēlia —ka'an ñá'a san.

Tuku ña'a ne, ntáka'an ña:

—Kuan kāa ntí'xe ña, vata kaa ña ka'án naa Xuva ko kídaā —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi dā téku Heróde nūu i sá'a ne, kaka'an ña:

—Divi ñā é Juaan, é naki'i tū'ún u dukun ña. Á tē ntóto ña —ka'an ña.

¹⁷ Tsí mii Hēródē táxnūu ña é tīn ña Juaán san. Xnuu kutu ña ñā viutun kuenta iña ñádí'í ení ña, tsi Heródē sán ne, naki'i ña ñadí'í ení ña, ña nani Fēlipe, é kūvi tún ñadí'í ña. ¹⁸ Tsí kaka'an Juaan ni Heródē san tsi dóo xii kaa é naki'i ña ñadí'í ení ña. ¹⁹ Tá'nu dī'í, tá'nu nani Herodía ne, dōó dutsi kuíni tún nī Juaán san ne, ncho ka'ní tun ña, ntá tsi ña ni kuvi, ²⁰ tsí Heródē ne, ú'vī ñá Juaan, tsí ini ña tsi dóo va'á ña'a ña ne, kade ntaa ña un ntí'í é ntio Xuva ko. Dōo diní ña da téku ña é kāka'an Juaán san, ntá tsi un tsi kúdana iní ña nté koo víí ña é kāka'an ña. ²¹ Ntá tsi xee ntúvi e ntúku nuu ini Herodia nté koo víí ña nī Juaán san. Tsí da táva Heródē viko ña ntuvi da káku ña ne, xée ūn ntíí ntíí ña tsiñu i ñuú san, nī tó'ǒ sntadún san, ni ñā'a, ña ntoo na'nu ñuú Galilea, é ká'xi ñá ni ñā. ²² Kidáā ne, xée dióko Herodía san mí kakuvi viko sán ne, ite'ē tun. Dōo inténi Heródē né, dōo inténi ña xée san dí da íte'ē tun. Kidáā ne, kaka'an Heródē sán nī tun:

—Kákān kó nee iña é ntio o ne, dá tā'xi ú o. ²³ Xé'e ña xu'u ña, kaka'an ña: Kuān te dava ñu'u mí kadē kú'vé u kákan ne, ta'xi u —ka'án rei Heródē san.

²⁴ Ntíi tún ne, kútsixe'ē tún dí'í tun:

—¿Nee iña é vā'á kakán u? —ka'an tún, tsixe'ē tun.

—Kákan dī'í Juaan Bautista —ka'an tá'nu dí'í tun.

²⁵ Kaxkainu tún kue'en tun mí tuví rei Heródē ne, kaka'án tun:

—Nchio ko é tā'xi nto veví tsi dikí Juaan Bautista; kunūu iní tichi'i —ka'án tun.

²⁶ Dōo kúnta'xa iní rei Heródē san, tsí e xe'é ña xu'u ña nuu un ntíí ntíí ña ntoo viko san. Ña ni kúvī ká natívi iní ña. ²⁷ Ura tsí i táxnūu ña sntadún san é nā kíkí'í ña dikí Juaan. ²⁸ Kué'ēn sntadún san ne, ē'nte tú'un ña dikí Juaán ne, dā xee ni'i ña, nuu iní títí'í san. Xé'e ña tā'nú dī'í san, da nakué'e tún dī'í tun.

²⁹ Dā kútuní ña ntini'i Juaán san ne, kūnakí'i ña kúñu ñā, dá kūku'xí ña.

Dā xe'é Jesuu é kā'xi u'un míl ña'a

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Rkontúví ne, nāxéé ña ntini'i Jēsuu é íxka'an ntódo ña ni ñā'a sán ne, ntaa ña ni Jēsuu ún ntí'í é idé ña, é nakua'a ña ñā'a san dī. ³¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ní'í nto, kí'in ō, kíkūntóo da'na ō mí xoxó ña'a —ka'an ña.

Tsi dóo ntánaxee ñā'a; ntē ñā ntákune'é ña é kā'xí ña.

³² Nakú'un ña tun ntōo san ne, dá kué'en ña mí xoxó ña'a.

³³ Ntá tsi dóo títín ña'a san ini ña ña dá kué'en ñā ne, nakiní ña xoó ña'a ña. Kíi ntíí ntíí ña ñuú i san, kué'en ña. Koó dā ntaínu ña kue'en ña mí kué'en Jēsuu ni ña ntiní'i ñā ne, di'na ña'a sán xéé ña é divi ñā. ³⁴ Dā xee tún ntōo é nuu Jesuu díní ntute kán né, iní ña tsí ña te nté kaa ña'a xee ña. Ntūnta'ví ini Jesuu ña, tsí ntántétu ña'a san xoo é kā'an í ni ñā iña Xuva ko, vata tsí ó ntántétu a le'ntú san xoo é kí'in ni'i i ti é kika'xí ti tē xoxó tó'o tī. Kidáā ne, ñā te da dīi núu ī é nāñé'e Jesuu ña. ³⁵ Dā kuáā ne, xée etsin ña ntini'i Jēsuu, ntáka'an ñā ni ñā:

—É dōo kuáa ne, xoxó ntoo i i'a. ³⁶ Nataxnūu nto ña'a sán, nā kíkuiín ña é kā'xí ña. Na kí'in ñā rantsú san, o na kí'in ñā xio ñuu, kintúku ñā é kā'xí ña —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Jesuu kaká'an ña:

—Divi nto kué'é nto é kā'xí ña'a san —ka'an ña.

—¿Mí'i ntū? Kuān te kíkuiín nti uvi sientu a'ví tañú'ū ne, ¿mí'i ntu xēe tá'an é kǎ'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ñá ntini'i ñā.

³⁸ Kidáā né, kaka'an Jésuu ni ña:

—Kūkoto nto: ¿títīn ntú tañú'u odo nto? —ka'an ña.

Īxkóto ñā ne, da ntáka'an ña:

—Ū'un tsī tañú'u ni ūvi tsákā san ió ti —ka'an ña.

³⁹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu é na kuntōo ña'a san nú ité san é xio xío kuntōo ña: ⁴⁰ kuenta úvi díko u'xi ña, kuenta siéntu ñá di. ⁴¹ Kidáā né, kí'i Jesuu é ū'un tañú'ū sán nī ntuvi tsákā san. Da ntáni'i ña nuu ña e dukún kǎn ne, naku'é ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidáā né, kǎtsin dava ña, ⁴² dā xe'é ña é'xi nta'a un ntíí ntíí ña'a san. ⁴³ Dā kúvī é'xi ña'a sán ne, natáka ña ntini'i ña ta'vī tañú'u ni tsákā san é ntoó ka. Uxúvi xíká ka tsítū é ntoo. ⁴⁴ U'un míil ñatíí san é'xi ña.

Dā íka Jesuu nú ntūte

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña ntini'i ñā:

—Kue'ēn ntó, kūnaku'ún nto iní tun ntōó san ne, kue'ēn ntó uun xo diñi ntute san mí tuví ñuú Betsaida. Nii dukuan na kǎ'án u ni ñā'a san é na ntáka ña —ka'an ña.

⁴⁶ Dā nátaxnūu ña ña'a sán ne, kué'en ñā má kū'u kán, kūka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

⁴⁷ Dā kúneé ne, nuu tun ntōó san mé'ñū ntute san. Jesuú ne, ítuvi mii ñá ñu'u kan. ⁴⁸ Iní ña tsi dóo ntánto'o ña ntini'i ñā, ntánakaka ña tun ntōo san, tsi dóo kainu tatsin. Dā dokó sa tuví ne, xée Jésuu mí ñū'u ña mé'ñū ntute san. Ntitsí Jesuu nú ntūte san, kaíka ña, vata tsi tē ncho kuído ntúu ña ña, ⁴⁹ ntá tsi dā iní ña ntini'i ña ñā, ñá ñu'u tun ntōó san, é kaika ña nú ntūte sán ne, dōo u'ví ña, tsí ntixi, kuiní ña. Un ntii tsī ntáchu'u ntáa ña, ⁵⁰ tsi iní ntí'i ña ña ne, ú'vī kue'en ña. Ntá tsi ura tsí i kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Na kōo ntii nto! Nǎ ku u'vī nto, tsí xu'u —ka'an ña.

⁵¹ Kidáā ne, kúxēe ña iní tun ntōo mí ñū'u ña ne, ura tsí i xío kadin tatsín san. Koó dā kúdu'va ña ntini'i ñā é kuān o

idé ña. ⁵² Tsí ña ní ñe'e diki ñá ntini'i ñā san nté ō kúvi da kátsin dava Jesuu tańú'ū san da é'xi un ntíí ntíí ña'a san. Tsí vata kutúni ña xoó ña'a é Jēsuu.

Ntavá'a Jesuu ñá nchokuvi, ña ñuú Genesaree
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Dā kúvi ita ntí'xin ña mínī sán ne, xée ña ñūu é nani Genesāree. Ikān né, kī'ní ña tun ntōó san diñi ntute san. ⁵⁴ Ura tsí i da ntíi ña iní tun ntōó san ne, kūtuni ñá'a san tsí divi Jēsuu. ⁵⁵ Koó dā ntaínu ña, kue'en ña kaniñ ñūú tsikan, kūkuidó ña ña nchokuví san. Chidō san tsódo ña ñā ne, kue'en ní'i ña ña dā mí'i ka é kākā'an ñá'ā é tuví Jesuu. ⁵⁶ Dā mí'i ka mí kuē'en Jēsuú ne, kuān te ñuú na'nu, kuān te ñuú kuetsi, kuān te má kū'ú ne, ikān xee ni'i ñá'a san ñá nchokuví san, dā tsóo ña ña mí kāxíō xá'vī. Ña ntánchokuví san ne, ntaíkan ña itsi te kuē'é Jesuu é tiin nta'a ña kuān te da mí tsi ntēte doo ña. Un ntíí ntíí ña'a, ña tiin nta'a dōo ñá, ntūvá'a ña.

7

É kāde i é kudentu ñá'a
(Mt. 15:1-20)

¹ Kidáā ne, xée ētsin ña fariseú san mí tuví Jesuu. Nātaká nuu ña nī mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusalem. ² Ini ña tsí ña ntini'i Jēsuú ne, ña ni ntá'a ñā. Kuan tsi ō é'xi ña é dentu ntā'a ña.

—¿Nté kui kuān ó de ntu ña? —ka'an ña.

³ (Tsí kuān xkoó ini ña fariseu ni un ntíí ntíí ña Israeé san, é ña kaé'xi ña tē ña di'na ntoo vá'a ntá'a ña, vatā o idé ñata ña. ⁴ Tē náxee ña é ñe'e ña nu á'ví ne, ñá ini e'xí ña tē ña di'na dá'vi ña ntute kúñu ñā. Dōó íó ka xtuku nuu i é xkoó ini ña é ini de ntáa ña: é ntūntoo e'xin e ntáxi'i nuu ña, ni sálú, ni kādí, ni ító ña.) ⁵ Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú lei ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui ña ntini'i ntō ne, ña ntáde ña vatā xkoó ini ñáta kō? ¿Nté kui ña ntánta'a ntu ña di'na dá ka'xi ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña Jēsuu.

⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó ne, ñá te kaniñ nima ntó ntánuu iní nto Xuva kō. Tsi nuu é ntaā i é kākā'an úvata ko Isāia íña nto da xntée na'a ña tú'un Xuva kō é kākā'an:

Ña sã'á ne, kūdii rkí xaa ña ntéku é kākā'an ña é kānuu iní ña ko;

ñá tē nima ñá kakene.

⁷ Kuān te kanúu ini ña kó ne, ñá vādá kaidiá'vi i,

tsí ña te leí ko é ntánakuā'a ña ña'a san,

tsí kūdii lei é de vá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví sa, ntánañē'e ñá ña,

ka'an. ⁸ Tsí ntō'ó ne, ntánakunaá nto lei Xúva kō ne, vata tsí xkoó ini ñá'a san ntáde ntaa nto. Tsi xkoó ini nto é ntōo nuu salu ni vásu é ntáxi'i nuu nto ne, dōó títín ka nuu i é xkoó ini nto —ka'an Jesús ni ña.

⁹ Kaka'an xtúku ña ni ñā:

—¿Vā'á ntu ō ntáde nto, kuiní nto, é kuān o ntánakuitā ntó lei Xúva kō vata koo é nakuntikin nto nte xkoó ini nto iña mii nto? ¹⁰ Tsí vatā ó kaka'an Muísee: “Kuiko ñu'u o uva ko ni ñá'í kō”, ne, “Xoo é kīni koo ka'an í ni uva i, ni ñá'í i ne, kúvi”, ka'an ña. ¹¹ Ntá tsi ñá'í ntō ne, ntaxé'e nto itsi é kākā'an ñá'a san ni uva ña, ni ñá'í ñā: “Ña kúvi xntii ú nto, tsí un ntá'í iñá ko ne, é nākué'ē ú nta'a Xuva kō”, ka'an ña. ¹² Da é kuān ó kaka'an ñá ne, ntaxé'e nto itsi é ña xntii ña uva ña ni ñá'í ñā. ¹³ Kuān ó ntánakunaá nto é kākā'an Xúva kō ne, é tūku nuu i ntánaxtuvī nto. Dōó ki'in nuū i ntáde nto é kuān xkoó ini nto —ka'an Jesús ni ña.

¹⁴ Kidāā né, kāna Jesuu un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kini nto ve, un ntá'í kue'en dú'va nto. Kini vá'a nto é kākā'an u ni ntō: ¹⁵ Ña túvī nee iña é kaē'xí ña'a é kade i é kudentu ñā. Mii tsí é kākene nima ñá é dentū. ¹⁶ Tē xoó katekú i ne, na kīni —ka'an Jesús.

¹⁷ Dā xntáñi mii ña ñá'a san ne, kúk'í'vī ña iní vī'i san. Ña ntini'i ñā né, tsixe'e ña ñā kídaā:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un é kākā'an nto? —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿ñā ntu ntátekú nto dí? ¿Ñá ini ntú nto tsí ña tuví nee iña é kaē'xí ña'a é kaki'xi nte ki'i kan é kade i é kakudentū nima ña? ¹⁹ Tsí ña te nima ñá kakí'vi, tsí mii tsi ñi i'xí ña kakí'vi ne, dá kantii kúñu ñā —ka'an ña.

Dukuān ne, nee iña é ntaé'xi ó ne, vá'ā; ña te déntū.

²⁰ Kaka'an ñá dí:

—É kakēne nima ñá'a sán ne, divī é kade i é kakudentu ñā. ²¹ Tsí un tsi nté nima ñá kakene e ntádē kuení ña é kīni kaa, e ntáde ña é kini kaa ni ñadī'í ñá'a san, e ntáde luku ña, e ntaé'ní ña ña'a, ²² e ntáde ña é kīni kaa, e ntaéni ntá'ví ña ña'a, e ntáde xení ña, e ntákune'u iní ña, e ntáka'an ñá dovete, e dóo na'nu ncho víi ña, e ntáde tuntu ña. ²³ É un ntī'í é kīni kaa sán ne, nima ñá kakene. Dukuān é ntákudentu ñā —ka'an Jesús.

Ñadī'í, ña é ña te ña Israeé, kuinti'xe ña Jesuu

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Kidáā né, ntāka Jesuu, xée ētsin ña diñi ñuú Tiru ni ñuú Siduun. Ikan kūkí'vi ña má vi'i kán. Ña ni ntío ñā é kūtuni ñá'a san mí tuví ña. Ntá tsi ña ni kúvi kutūvi xu'ú ña. ²⁵ Ura tsí i dá kutuni úun ñadī'í mí tuví ña ne, xée ñā, nakunchíti ña nūu ña. Diókó ñadī'í san ne, nuu é ña vá'ā nimá tun. ²⁶ Ñadī'í san ne, tuku ñuu vé'xi ña. Ñá te ña Israe ña, tsí ñuú Sirofenicia vé'xi ña. Íkan ña ntā'a Jesuu é na nakūnu ña é ña vá'ā san é nuu nima dióko ñā. ²⁷ Dá kakā'an Jesús ni ña:

—¿Nté kui xntii ntū ú o? Tsí ña te ña Israeen. Di'na ña Israeé san xntii ú ña. Tsí ñá vā'á ō é ki'i ō é kaē'xi i'xá san ne, dá kuē'é ō é ká'xi tínā san —ka'an ña.

²⁸ Nāntíko kōó ñadī'í san, kaka'an ña:

—Ntáa nchi'xe, Mastru. ¿Ntá tsi vá ñā che ntaé'xi ntu chínā sán utsi ita é ntánakō'xo i'xá san má mēsa? —ka'an ñadī'í san.

²⁹ Kaka'an Jesús ni ña kídaā:

—Dōo vá'ā ō kaka'an. Kunú'un ve, tsi é ntii é ña vá'ā san nima dióko ō —ka'an ñá ni ñadī'í san.

³⁰ Dá kúnú'u ña ne, nāxee ña nú vi'i ña kãn. Ikãn tuví ntaa dióko ñā nú itó tun. Ntīi nti'xe é ña vá'ā san é inúu nimá tun.

Ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña é lo'ō

³¹ Kidāā né, ntāka Jesuu ñuú Tirú ne, ítā nti'xin ña ñuú Siduun. Kūntii ña ñuú Decapulí, ne, xée ñā nu míni Galilea. ³² Ikãn ne, xee ní'i ña'a san uun ñá'a, ña lo'ō ne, ñá kakūvi ka'an va'á ña. Íkan ñā'a san é na t̄in nta'a Jēsuu ña é na ntāvá'a ña ña. ³³ Jesuú ne, kue'en ni'i xío ña ña, tsi dóo ntāñí ña'a san. Náki'vī ñá rkinta'a ña ini lo'xo ña ne, dá'vi ñā dí ña rkinta'a ña ne, da t̄in nta'a ñā rki xaa ña. ³⁴ Kidāā né, ntāa ní'i ña nuu ña e dukún kãn né, dā xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¡Efata! (é káni tú'un: ¡Nakaan!) —ka'an ña.

³⁵ Ura tsí i nákaan lo'xo ña. Ntūvá'a xaa ña di. É kākā'an va'á ña ve. ³⁶ Kaka'an Jēsuu ni ñá'a san é ñā ku ka'án ña ni da xōo ka ña'a nte o kúvi. Ntá tsi vata tē da nakua'a Jēsuu ña é kuān koo ka'an ña. ³⁷ Koó dā kúdu'va ña'a san, ntáka'an ña:

—¡Ná tē nté kaa vá'ā o é kade ña sā'a! Un tsi nté ña lo'o kāntavá'a ña. Un tsi nté ña ñi'ī sán náka'an ñá di —ka'an ñá'a san.

8

Xé'e Jēsuu é kā'xi kimi míil ña'a

(Mt. 15:32-39)

¹ Ntūvi tsikán ne, dōo kue'e ña'a nátaká nuu ña. Ña túvī é kā'xí ña. Kāna Jesuu ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñá ni ñā:

² —Kantuntā'ví ini kó ña'a san, tsi é uni ntūvi é ntoo ña nī ko. Ña túvī nee iñá ka'xi ña. ³ Te nataxnūu ú ña é na nū'u ñá nu vi'i ña kãn é ñā ká'xi ña ne, koó vitā ñá itsi kãn, tsí iō ñá ne, dōó ika vē'xí ña —ka'an ña.

⁴ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ña:

—¡Nté ntu koo ni'i ña é kā'xí ña? Tsí kūdii ñuu itsi i'a, mí xoxó ñu'u i —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Tit̄in ntú tañú'u odo ntō?

—Ú'xē sa —ka'an ña.

⁶Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña'á san é na kūntoo ña ñu'u san. Kī'i ña tañú'ū sán ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña tañú'ū sán ne, dā xe'é ña ña ntini'i ñā é na tsi'i ña é kā'xí ña'a san. ⁷Odo ká kudii ña tsákā sán dī. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña í, dā xe'é ña ña ntini'i ñā é na tsi'i ña é kā'xí ña'a san. ⁸Dā kúvi é'xi ntā'á ña'a sán ne, nataká ñá ta'vi í é ntoó ka. Ú'xē ká xika i nátsu'un tsitu ñā é ntoó san. ⁹Ñá te da kīmi míil ñátí san é'xi ña. Kidāā né, nataxnūu ña ña'a san é na nū'u ñá vi'i ña. ¹⁰Kidāā ne, kué'en Jēsuu ni ñá ntini'i ñā, nakú'un ña iní tun ntōo san é kī'in ñá ñuu é nani Damānuta.

Ntaíkan ñá fariseu é vii Jesuu nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹Xéē ña fariseú san é kōto nteé ña Jesuu. Eni ntu'u ñā ntatíin nuu ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—¿Nté ntu koo kutuní nti tē nuu é ntaā i é kāka'an nto? Vii nto uun nuu i e dóo ka'nu, na kīnī nti nuú nti, tē nuu é ntaā i é vē'xí nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

¹²Jesúu ne, un tsi xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¿Nté kuān nte ntaíkan ntu ña ntoo vevii nuu i e dóo ka'nu? Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō: Ñá víi u nté uun nuu i e dóo ka'nu é kinī ña —ka'an ña.

¹³Kidāā né, tsoo mii Jēsuu ñá ne, nákunūu xtuku ña tun ntōo san, kue'en ñá xio diñi ntute san.

U'xen ía iña ñá fariseu

(Mt. 16:5-12)

¹⁴Ña ntini'i Jēsuú ne, kúnáa iní ña é kuído ña é ka'xí ña. Uun kudii tañú'ū san ní'i ña iní tun ntōo san. ¹⁵Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Koto xnto u'xen ía iña ñá fariseú san ni iña Heródē dī —ka'an ña.

¹⁶Nātíin mii ña ntini'i ñā kídaā, ntáka'an ña:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un é kāka'an ñá iña u'xen íā san? ¿Ō dé ña tuvi ntu tañú'u ni'i ō né, ō nté ō ntu? —ka'an ña.

¹⁷ Kūtuni Jesúsú é ntánatíin ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kuān o ntáka'an ntú nto é ña tuvi tañú'ū? ¿Vāta ntu kiní nto? ¿Vāta ntu kí'in diki nto é kāka'án u ni ntō? ¿Nté kuān nte ká'xi ntu nto? ¹⁸ Íó ntuxnūú nto ne, ña ntaíni nto. Íó tutun ntó ne, ña ntátekú nto. ¿Ña naka'an ntu nto nuu i é dóo ka'nu é idé u ví'i, ¹⁹ dā kátsin dava u é ū'un tsí tañú'ū sán ne, ú'un míil ñā'a san é'xi ña? ¿Títin ntú xika i é ntoó ka san nataká nto? —ka'an Jesúsú ni ña ntíní'i ñā.

—Uxúvī ka —ka'an ña.

²⁰ —Dā kátsin dava u u'xe tañú'ū sán ne, kímī míil ñā'a san é'xi ña ne, ¿títin ka ntu xika i é ntoó ka nataká nto? —ka'an Jesúsú, tsíxe'e ña ñā.

—Ú'xē ka —ka'an ña.

²¹ —¿Nté dúkuān ña ntáñe'e diki ntu nto? —ka'an ñá ni ñā.

Ntāvá'a Jesúsú úun ña'a, ña kuāa, ña ñuú Betsaida

²² Xée ña ñuú Betsaida. Ña'a sán ne, xee ní'i ña uun ña kuāá ne, íkan ña ntā'a Jesúsú é na tīin nta'a ña ñā. ²³ Jesúsú san ne, írkaa ña nta'a ña kuāá san ne, ñe'e ní'i ña ña diñi ñuú san. Kidáá ne, náka'a ña díi ña ntuxnūú ña kuāá san ne, dā xntékū ñá nta'a ña diki ña. Tsixe'e ña ñā:

—¿É kainín ntun ve? —ka'an ña.

²⁴ Nākaán ña kuāá san ntuxnūú ña ne, dá kakā'an ña:

—Kainí u ñatīi vata ntāa utun ntāa ña, ntá tsi ntaíka ña —ka'an ña.

²⁵ Kidáá né, tīin nta'a xtūku ñá ntuxnūú ña kuāá san. Nākiní va'ā ñá un ntí'ī kídaā. ²⁶ Kidáá né, nataxnūu Jesúsú ña é na nū'u ña nú vi'i ña kān:

—Kūnú'un ntaan tsin; ñá ku kuíta ntí'xin má ñūú san. Ñá kū xoo ka'an ni'in —ka'an Jesúsú ni ña.

*Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ðivi ñā é taxnuu Xuva kō
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)*

²⁷ Kidáā ne, kué'en Jēsuu ni ña ntiní'i ña ñūú kuetsī é ntoo ñūú Cesarea Filipu. Dá kué'en ñá itsi kán né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nté ntū ó ntáka'an ñá'a san iñá ko? ¿Xoó ntu ña'a ú, te kuiní ña'a san? —ka'an Jēsuu.

²⁸ Ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, Juan Bautista nto, ka'an ña. Iō ñá ne, Elia nto, ka'an ña. Iō túku ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko nto, ka'an ña —ka'an ñá ntini'i ñā.

²⁹ —Ntō'ó ni, ¿xoó ntu ña'a ú, te kuiní nto? —ka'an ña.

—Ntō'o é Cristu ntó, ña táxnuu Xuva kō —ka'án Pedru.

³⁰ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña é ña ku ka'án ña ni ñā'a san xoó ña'a ña.

*Kaka'an Jēsuu é kuvī ña
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)*

³¹ Kidáā né, eni ntu'u Jēsuu nañé'ē ñá ña ntini'i ñā tsí ðivi ñā é vēxkúvi ña ñatíi ne, da mií e dóo ki'in nuū i é ntō'o ña. Tsí ñatā sán, ni ðutu ñá odo nuū, ni mastrú lei san ne, un ntíi ntíi ñá ña xkuntée iní ña ña ne, ka'ní ña ña, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

³² Kaka'an ntáa ña nuu i sá'a ni ña ntini'i ñā. Pedrú ne, kue'en ní'i ña Jēsuu mí xoxo ntáñi í ne, eni ntu'u ñā de tíi ña ni ñā.

³³ Ntá tsi Jesuú ne, xkokōto ña mi ntáñi ña ntini'i ña, ña nguíi sán ne, dē tíi ña ni Pedru, káka'an ña:

—¡Du'xēn! ¡Kiin nteén xion! tsí tú'ūn é káka'an ní ko ne, xu'u tó'ō e ña vá'ā san kakéne. Ñá te kadē kuení o vatā ó kade kuení Xuva kō, tsí kadē kuení o vatā ó ntáde kuení ña'a san —ka'an Jēsuu ní Pedru.

³⁴ Kidáā né, kána Jesuu ña ntiní'i ña ni ūn ntíi ntíi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tē xoó ña'a ntio ña é kuntikin ñá ko ne, ña kúvi víi ka ña nee iña é ntio mií ña, tsí utén uten é kuntikin ñá ko, kuān te kuví ña. ³⁵ Tsí tē xoó ña'a ncho nakakū ñá

ntuvi iña ñá ne, da nākunaá ña ntuvi iña ña. Ntá tsi xoó ña'a é nākunaá ña ntuvi iña ña kuenta iñá ko ni kuēnta iña tú'ūn va'á iña Xuva kó ne, nakáku ña ne, ní'i ña ntuvi va'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ ¿Mí'i ntū kaidiá'vi é ní'i ko é un nti'í é ió ñuxiví sa, te nākunaá o nima ko? ³⁷ ¿Nee iñá ntu e dóo nuu á'vi i é nadama o ntūvi iña ko? ³⁸ Tē xoó ña'a kuka'an nuu ña kuenta iñá ko nī kuenta iña tú'ūn ko mé'ñū ña ntoo ñuxiví sa, ña é ña ntákuinti'xe i, ña kini ntáa sán ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatí'í ne, kuka'an nuú ko ñá dí tē naínu u. Tē naínú u ne, nainu ní'í u ánĵē, ña e dóo va'a. Kidáā ne, kiní nto tsi dóo ka'nu ú, vatā ó ka'nu uva mií kō, ña tuví e dukún kán —ka'an Jēsuu.

9

¹ Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí iō ntó ne, ña kúvī ntó da nté kinī nto tsí Xuva kō né, dōó iō ña é vii ña é kadā kú'vë ña —ka'an ña.

Dā nádama kúñu Jēsuu

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Dā ita ntí'xin iñu ntúvi ne, Jesuú ne, kue'en ní'i ñā Pedru, Sántiau ní Juaán san, kué'en ña ūun xuku mi dóo dūkun, mí xoxó ña'a. Ikān né, nádama kúñu Jēsuu núu ntuni ñá'a, ñá ntini'i ñā. ³ Īñi ntú'u kāxi'í nuu doo ña. Ntukui'xīn kue'en, e nté uun ña'a ña kuvi nakáte ña vatā ó kuí'xin. ⁴ Kidáā né, ntii dító Elia ni Muísee, ña xi'í nte kídaā, ne, ntatiin ña ni Jēsuu. ⁵ Kidáā ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, jñá tē nté kaa vá'ā o é ntoo ntí ni ntō i'a! Xntāñí nti uni vi'i xó'o vë: uun iña nto, uun iña Muísee, ni ūun iña Élia —ka'an ña.

⁶ Dotō tsí kaka'an ñá, tsi dóo u'vī ñá, ntuni ña. ⁷ Kidáā ne, nákunū ta'án ña vikó san ne, mé'ñū vikó san vé'xi tatsín san é kāka'an:

—Ña sā'a é l'xá mií ko e dóo kakuinimá ko ña. Kīni nto é kā'an ña —ka'an tátsín san.

⁸ Ña ntini'i Jēsuú san ne, ura í da xkókōto ña ne, ntoko ñu'u mii ntuvi ñá'a san. Da miī sá Jesuu ntítsi ña.

⁹ Dā ntáka ña rki ukú san ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kū dí ntaa nto ni ñā'a san nuu i é ini nto vevii da nte rkontúvi tē xi'í u ne, ntoto xtuku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi —ka'an ña.

¹⁰ Dukuān ne, ñá ni kā'an ñá ni ñā'a san, ntá tsi tsixe'e ta'an mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña é kuvī ñá ne, dá ntōto xtuku ña? —ka'an ña.

¹¹ Kidāā né, tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui ntáka'an ntú mastrú leí san é kuētsi é dī'na Eliá san naxee ña? —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é dī'na Eliá san ki'xi ña vata koo é nātivi iní ña'a san kuētsi ñā, nakuntíkīn ñá Xuva kō. Ini nto tsí nte ntúvi dī'na uve na'a Tú'un Xuva ko iñá ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. Uve na'a nté koo nto'o ko ñuxiví a ne, dōó kada xení ña'a san ní ko. ¹³ Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí e kí'xi nti'xe Eliá san. Ide ña'a san ni ña nee iña é ntio ña, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō nté koo kuvī ni ñā. Kuan ō kúvi nti'xe —ka'an Jēsuu.

Ntavá'a Jesuu uun i'xa é nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā ntíko koō ña mí ntoo ña ntini'i ña, ña nguiī sán ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a nataká nuu ña ni ñā. Ikān ntāñí mastrú leí san dī, ntatín nuu ña ni ña ntini'i Jēsuu.

¹⁵ Un ntií ntī ña'a san, da iní ña Jesuú ne, koó dā kúdu'va ña. Koó dā ntaínu ña kue'en ña, kuka'an ñá ni ñā ntiusi.

¹⁶ Kidāā né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntatín nuu nto ni ña tsīkan? —ka'an ña.

¹⁷ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Mastru, i'a vexní'i ú i'xá ko, tsí e ña vá'ā san káde i é ñi'í. ¹⁸ Da mí'í ká kaika i'xá ko ne, e ña vá'ā san katín i, da kaxé'e ntēe í ñu'u kán. Kakēne tiñú xu'u i. Kanakuiō ne, kanaka'xí ka'ñī nú'u i dī. É dōo kúkā'vi. É kaka'án u ni ña

ntini'i ntō é na nakūnu ña é ña vá'ā san, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an úva i'xá san.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu:

—jÑā ntâ'ví nto, ña'a é ña ntákuinti'xe nto! É títín ntuvi tuví u ni ntō ne, váta kuinti'xe nto ko. jTítín ntú ntuvi kutuví ka ú ni ntō da nté kuinti'xe nto ko? Kixni'i nto i'xá san —ka'an Jéssuu.

²⁰ Kidáā ne, xee ní'i ntí'xe ña i'xá san. Dā íni e ña vá'ā san Jesuú ne, ide é xi'i míi i'xá san ne, ntáva ñu'u kán. Dōó itsu'ūn ne, tiñu kéne xu'u i. ²¹ Kidáā né, tsixe'e Jéssuu úva i:

—jĒ títín ntu ntuvi kuán ó kakuvi i'xá nto? —ka'an Jéssuu.

Kaka'an úva i'xá san:

—Nté dā ku lú'nti. ²² É dōó ki'in itō nakó'xo nuu é ña vá'ā san i nchú'un kán, nú ntute kán di, é ncho ka'níi i'xá ko. Ntá tsi te kúvi víi nto é ntūvá'a ne, víi nto da xe'é, xntii ntō nti —ka'an úva i.

²³ —jMí'i ntū é ña kuvi víi u! tsí te kákuinti'xe o ne, ña túvi nee iña é ña kuvi víi Xuva kō —ka'an Jéssuu.

²⁴ Kidáā ne, un ntii tsi káka'an úva i'xá san:

—jKakuinti'xe ko! jXntii ntō ko é díi ka na kuinti'xe ko! —ka'an ña.

²⁵ Dā íni Jesuu tsi dōó ntánataká nuu ña'a sán ne, de tíi ña nī é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—Xō'on, é ña vá'ā é kaden é ñi'i i'xá sa nī é lo'ō dí, xu'u é kadē kú've u ne, ká'ān u é ntīin nima i'xá san. Ña kúvi nakunúun xtukun nima i —ka'an Jéssuu ni é ña vá'ā san.

²⁶ E ña vá'ā sán ne, kachu'u ntáa. Nākuio i'xá san ne, dā ntíi e ña vá'ā san. I'xá san ne, vata kaa ntíxi kāa. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—jE xí'i i'xá san! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Jesuú ne, írkāa ña nta'a i, ntáni'i ña i ne, da nakuntísi.

²⁸ Dá kúkí'vi Jesuu má vi'i kán ne, diin diin tsi tsixe'e ña ntini'i ña ñā:

—¿Nté kui ña ni kuvi víi ntu nti é nakūnu nti é ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jesús:

—E ña vá'ā é kuān ntáa sán ne, ña kúvi vīi o é nakūnu o í tē ña ká'an nta'ví ō, tē ña kuntoó ixu ō ñi —ka'an ña.

Kaka'an xtúku Jesuu tsí kuví ña

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Kidáā né, ntāka Jesuu íkān, kue'en ní'i ña ña ntini'i ñā. Kué'en ñā, ítā nti'xin ña ñuú Galilea. Ña ni ntío Jesuu é kūtuni ña'a san mí nta'ka ña. ³¹ Tsí Jesuú ne, kaxé'e ña kuenta é kūtuni ñā ntini'i ñā nté koo kuví ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ntuví u kuenta ntá'a ña'a, ña é kā'ní ko. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'í u ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesús.

³² Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñā nī ñe'e ñi ña ñe'e ñā é kākā'an ñā, ne, ú'vī ña é tsixe'e ña ñā.

¿Xoo ña'a ña e díi ka ka'nu ña'a?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Xée ñā ñuú Capernau. Dā intóo ña má vi'i kān né, katsixe'e Jēsuu ña ntini'i ñā:

—¿Nee iñá ntu ntatíin nto dá vē'xi o itsi kan? —ka'an ña.

³⁴ Ña ntini'i ñā ne, diin diin tsi intóo ña; nté uun ña ña ni ká'an ñā. Tsi dá vē'xí ña itsi kān ne, ntatíin mii ñā xoo é díi ka ka'nu ña'a i. ³⁵ Kidáā ne, katuví da'na Jēsúe ne, kāna ña uxuvi ñā'a, ña ntini'i ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—Te iō nto é ncho kodo nuū ntó ne, víi nto ña tuví ata i kān. Víi nto ña ntáde tsiñu ña un ntíi ntíi ña'a san —ka'an ña.

³⁶ Kidáā né, kí'i Jesuu uun i'xá san ne, dā xntítsi ñā i mé'ñu ña ntini'i ñā. Kání'i nteé ña i'xá san ne, kaka'an ñā ni ña ntini'i ñā:

³⁷ —Xoo é kantuntā'ví ini i i'xá vata kaa sá'a kuenta iñá ko ne, vata tsi te mii ú kantuntā'ví ini ña kó, ni ñā táxnūu kó ñi —ka'an Jesús ni ña.

Xoo é ña kainchu'vi í kō ne, kaduku ntée ña kō
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juaán san ne, kaka'an ña:

—Mastru, iní ntí uun ña'a, ña é kanakūnu é ña vá'ā san kuenta iña nto. Ntá tsi ña tsikán ne, ñá te ntini'i ña kō. Dukuán ne, ñá ni xe'é ntí itsi é kuán koo víí ña —ka'án Juaan.

³⁹ Ntá tsi nantiko koó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá ku kā'nté nuu nto é kuán koo víí ña. Te kuēnta iñá ko kade ña nuu i e dóo ka'nu ne, ña kúvi ká'an kíni ña iñá ko. ⁴⁰ Tē xoó ña'a ña kainchu'vi ñá kō ne, kaduku ntée ña kō. ⁴¹ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō. Da xōó ka ña'a, ña é kata'xi ntute é kō'o nto tsí ntántikin ntó ko ne, ní'i ñá é vá'á nta'a Xuva kō.

É ña víí ō é kīni kaa
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Da xōó ka é kade i é víi i'xa é kākuinti'xe i ko é kīni kaa ne, díi ka vá'ā o iña ñá te kunū'ní nuu xuu dúkun ñá, dá nakuítá nuu ña ña nú ntute ñu'u kán. ⁴³ Te ntá'a nto kade i é víi nto é kīni kaa ne, díi ka vá'ā o te ka'ntē ntó nta'a nto. Tsí díi ka vá'ā o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi nta'a nto, naa i é kī'in nto dô'vi kán ní ntuvi ntá'a nto, tsí ikán kai'xi ñú'ú é ña kantá'va. ⁴⁴ Ikán né, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁵ Te dī'in nto kade i é víi nto é kīni kaa ne, díi ka vá'ā o é ka'ntē ntó dī. Tsí díi ka vá'ā o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é u'ntu nto, naa i é kī'in ntó ní ntuvi dī'in ntō dô'vi kán, mí ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁶ Ikán ne, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁷ Te ntuxnūú nto kade i ne, díi ka vá'ā o é tāva nto. Tsí díi ka vá'ā o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi ntúxnūú nto, naa i é kī'in nto dô'vi kán ní ntuvi ntúxnūú nto. ⁴⁸ Ikán ne, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san.

⁴⁹ Vata'ó idia'vi ñíí san é ña tívi kúnū é ku'e'e o doméni iña Xuva kó ne, kuán ó kaidiá'vi nuu i é nto'o kō, vata koo é ña tívi nima kó dī. ⁵⁰ Ñíí sán ne, vá'ā. Ntá tsi tē ña véñíí ka ne, ¿mí'i ntū kaidiá'vi ká í? ¿Nté ntu koo ntuveñíí xtúku?

Vií nto vata kaa ñii vá'a. Kuenta tsí vií nto é ña nativí nto nima nto. Vá'a koo kuntoo nto ni tā'an nto —ka'an Jésuu ni ña.

10

Kaka'an Jésuu kuénta iña ña ntánatsoo mii tā'an
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ntāka Jesuu ñuú Capernau, ku'éen ña diñi ñuú Judeá dā nté xee ña xio diñi ntute Jordaán san. Ñá te da dii ña'á xee xtúku ña, nātaká nuu ña mí tuví ña ne, nakuá'a Jēsuu ña vatā xkoó ini ña. ² Kidāā ne, xée ētsin ña fariseú san di é kōto nteé ña Jesuu. Tsixe'e ña ña tē ña xii kaa é naxtuví mii ñátí san ñadi'í ña. ³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nte ntū ó kaka'an Muisee é vií nto? —ka'an Jēsuu.

Kaka'an ñá fariseú san:

⁴ —Muiseé ne, tā'xi ña itsi é ntavá'a o tūtu iña ñadi'í kō ne, dá kūvi ntii nteé xio ta'an o ni ñadi'í ko —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Un vá'a tsi do'lo ntō. Dukuān é xntéku kū'vé Muisee é vií nto. ⁶ Ntá tsi ntē dá de kū'vé Xuva ko ñūxiví sa ne, “de kú'vé ñá ñatí ni ñadi'í”. ⁷ “Dukuān ne, xtúvi mii ñátí san uva ña ni di'í ñá vata koo é kuntoo ña ni ñadi'í ñá ne, ⁸ uun tsi kúñū kúvi ña ntuvi ña.” Sá'a ne, kani tú'un é ñá té uvi ña'á ka ña, tsí uun tsi kúñū kúvi ña ntuvi ña. ⁹ Dukuān né, nēe é teé ta'an Xuva kō ne, ña kúvi nātsoo xio ña'a san —ka'an Jēsuu.

¹⁰ Dá ntō ña nú vi'i kān né, tsixe'e xtuku ña ntini'i ñá nuu i sá'a. ¹¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xoó ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, dá nātánta'a xtuku ña ne, dōó kīni ó kade ña nuu ñadi'í ña. ¹² O te ñadi'í san naxtuví mii ña xii ña, dá nātánta'a xtuku ña ni tuku ñatí san ne, divi ñá kade ña é kīni kaa nuu xii ña di —ka'an ña.

Nāxnuu viko Jesuu í'xá kuetsī
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ña'a sán ne, xee ní'i ña i'xá kuetsī nuu Jēsuu vata koo é tiin nta'a ña ī. Ntá tsi ña ntini'i Jēsú ne, ntáde tí ña

nī ña xee ni'i i'xá i san. ¹⁴ Ntá tsi dā kútuni Jésuú ne, dōó dutsi kuiní ña ni ña ntini'i ñā. Kaka'an ñá ni ñā:

—Kué'e ntō itsi é na kī'xi i'xá kuetsī san mí tuví u. Ñá ku kādí nuu nto itsi é kī'xi; tsí mí kadē kû've Xuva kō ne, kaduku ntée ña vata ntáa i'xá kuetsī san. ¹⁵ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é ña kákuinti'xe ña vatā ó de uun i'xa lu'ntí ne, ñá kadūku ntée ña mí kadē kû've Xuva kō —ka'an Jésuu.

¹⁶ Ído nteé Jesuu i'xá san xe un xé ūn, da tīin nta'a ña ī e náxnúu viko ña i.

Ñatīi, ña e dōo kuikā, kaka'an ñá ni Jésuu

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Dā nákkaka Jesuu ítsi kán é kī'in ñá ne, uun ñatīi ne, koó da kaxkainu ña xee ña, inchíti ña nūu Jésuu, tsíxe'e ña ñā:

—Mastrū, nto'ó e dōo va'á nto, ¿nté ntu koo víi u é nī'i ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūví? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi Jésuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kaka'an ntun e dōo va'á u? Tsí da mii tsi Xuva kō e dōo va'á ña. ¹⁹ É inín lei e xtúvi Xuva kō é kāká'an: “Ñá kā'ní o ñā'a; ñá vii o é kini kaa ni ñadī'i; ñá kī'i dú'u ō; ñá dā'ví o ñā'a dovete; ñá kanī nta'ví o ñā'a, ne, na kuiko ñu'u o uva ko ni dī'i kō” —ka'an Jésuu.

²⁰ Ñatīi san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Mastru, é un ntī'i lei tsíkan káde ntaa ú nte da ku lú'nti u —ka'an ña kuiká san. ²¹ Dā íto Jesuu ñá ne, dōó kuinima ñá ña. Kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá ka: Kuē'én, kunadikon un ntī'i é kāduku ntée o ne, dá kuē'én diu'un i iña ña ntā'ví san. Kidáa ne, ni'i o nee iña é dokuika ntī'xé san e dukún kán. Dá kī'xin, kixntikín ko —ka'an Jésuu.

²² Ntá tsi dōo ntī'i iní ña é kuān ó kaka'an Jésuu. Dōó nta'xa kunú'u ña, tsi dōo io iña ña e dōo nuu á'vi.

²³ Kidáa né, xkokōto Jesuu, kaká'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—¿Ñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ña kuiká san mí kadē kû've Xuva kō! —ka'an ña.

²⁴ Koó dā kúdu'va ña ntini'i ñā é kuān ó kaka'an ña. Ntá tsi kaka'an xtúku Jesuu:

—Kini nto, i'xá ko, jñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ñá'a, ña é kakuinima í diu'ún san, mí kadē kû've Xuva kō! ²⁵ Díí ka ña ntii tu'un é kī'ví kameú san xavi xíki natē é kī'in ñá kuiká san mí kadē kû've Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Koó dā kúdana iní ña ntini'i ñā é kuān ó kaka'an ña. Ntátsixe'e tā'an ña:

—Kidáā né, ¿xoó ña'a ntu kuvi vií ña é nākáku ña kuan? —ka'an ña.

²⁷ Íto Jesuu núu ñá ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Ña'a sán ne, ña kúvi vií ña é nākáku mii ñā. Ntá tsi Xuva kō ne, kuvi vií ña, tsí ña tuví nee iña é ña kuvi vií ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ntí'í ne, tsoo mii ntí'í ntí iñá nti é vēxntíkín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō: Tē xoó ña'a tsoo mii ña vi'i ña, ení ña, ta'an ña, uva ña, dī'i ñā, i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ni kuēnta iña tú'ún va'á san ne, ³⁰ díí díí ka kue'e ní'i ña ñuxiví a é vata kaa vi'i ñá, ení ña, ta'an ña, dī'i ñā, i'xá ña, ni ñū'u ña. Ntá tsi dóo nto'o ña dī, tsí kada xení ña'a san ni ñā. Ntá tsi tē ntí'í ñuxiví sa ne, ní'i ñā é kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūvi. ³¹ Ntá tsi ña te da díí ña'a, ña e dóo na'nu ña'a veví ne, ñá vādā nuu á'vi ká ña kídaā; ña'a, ña é ña vādā nuu á'vi veví ne, dōó na'nu ña'a kuvi ña rkontūvi —ka'an Jesuu.

Kaka'an xtúku Jesuu tsí kuví ña

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Kué'en ña itsi kan, kūntáa ña ñuú Jerusaleen. Odo nūú Jesuú ne, áta ña vē'xí ña ntini'i ñā. Koó dā ntákudu'va ña ntini'i ñā san. Dōo û'ví ña nguī san, ña ntántikín ña. Kidáā ne, xio kue'en ní'i xtuku Jéssuu ña ntini'i ñā né, dā éni ntu'u ña kākā'an ñá ni ñā nté koo nto'o ña:

³³ —Ntao o ñūú Jerusaleén ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ikan ntāda ña kó kuenta ntá'a dutu ñá odo nūú nī mastrú

leí san ne, divi ña kā'an ña é kūví u. Ntada ña kó kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee. ³⁴ Ña tsikán ne, kini dikí ña kó ne, t'vi díí ña nuú ko. Kani diín ña ko, dá kā'ní kue'en ñá ko. Kidáā né, tē kūví uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jésuu.

Nuu i e íkan Santiau ní Juaan

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Kidáā ne, xée ētsin Santiau ní Juaan, i'xá Zebedeu, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Mastru, víí nto da xe'e, tā'xi nto nee iña é kākán nti nta'a nto ve —ka'an ña.

³⁶ —¿Nee iñá ntu ntio nto é tā'xi u? —ka'an ña.

³⁷ —Tā'xi nto é kuntōo ntí diñi nto tē xee nto mí kadā kú'vē nto. Uun ña'ā ntí ne, diñi kua'a nto kutuví nti; uun ña'ā ntí ne, diñi datsin nto kutuví nti —ka'an ña.

³⁸ Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñá ñni ntó nee iña é ntaíkan nto. ¿Kūtií ntu nto é dadii nto'o nto nī kó un ntíí ntíí nuu i é ntō'o ko? —ka'an ña.

³⁹ —Kutíí nti, ¿nté kui ña'a? —ka'an Sántiau ní Juaan.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata tsi koo nto'o ko. ⁴⁰ Ntá tsi é kuntōo nto diñi kua'a ko o diñi datsin kó ne, ña kūví tā'xi u, tsí mii Uva ko ñni ña xoo é kuntōo i diñi ko —ka'an Jésuu ni ña.

⁴¹ Dā téku ña u'xi ñá'a ká san ne, dōo kúdiin ña ni Sántiau ní Juaan. ⁴² Kidáā né, kāna Jesuu ñá uxuvi ñá'a san, kaka'an ñá ni ñā:

—Ini nto tsí ña'a, ña odo nūu iña ña'a, ña é ña te ña Israee ne, dōo ntáde ka'nu ña kúñu ñā. Ña tsiñu i sán ne, dōo ntii ntádē kú'vē ña iña ña'a ña. ⁴³ Ntá tsi divi ntō ne, ñá te kuan koo vii nto. Tē xoó ña'a ncho vií ka'nu ña ne, kantio é xntii ña ntō un ntíí ntíí nto. ⁴⁴ Xoó ña'a, ña ncho kodo nūu iña ntó ne, kantio é vii ñá vata kaa ña ntáde tsiñu iña ñá nguii san. ⁴⁵ Nté xū'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ñá te vē'xí u ñuxiví a é vii ka'nu u, tsí vé'xi ú vata koo é xntii ú

ña'a san. Xu'ú ne, vé'xi u e ntá'vi u kuétsi ī é ña te da díi ña'a san —ka'an Jéssuu.

Ntāvá'a Jesuu úun ña kuāá, ña nani Bartimeu

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Kidáā ne, xée ña ñūu é nani Jerīcoo. Ntāka xtuku Jesuu ni ña ntiní'li ñā ne, ñá te da díi ña'a ntántikin ñá ña. Diñi itsi mí kuē'en ñá ne, tuví uun ña kuāá, kaikan ña diu'un. Bartimeu nani ña, tsí uva ñā ne, Timeu nani ña. ⁴⁷ Dā kútuni ña tsi vé'xi Jesuu, ña ñuú Nazareé san ne, dōó ntii kākā'an ña:

—jō Jéssuu, l'xá Davii, ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁸ Ñā'a sán ne, dē tii ña ni ñā:

—jDu'xēn! jÑá ku kuān xkoó ka'an! —ka'an ña.

Ntá tsi ña kuāá san ne, da díí díí ka ntii kākā'an ña:

—jO l'xá Davii, ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁹ Íntitsí Jesuu, kaká'an ña:

—Kana nto ña —ka'an ña.

Kana ña ña kuāá san ne, ntāka'an ñá ni ñā:

—Nāxnuu ka'nu nto iní nto. Nakuntítsi nto, tsí kakana ña nto —ka'an ñá'a san nī á ña kuāá san.

⁵⁰ Kidáā né, xtuví mii ña kútuun ñá ne, nākuntitsí ntaa ña, kue'en ña mí ntitsí Jesuu. ⁵¹ Dā tsíxe'e Jéssuu ña:

—jNee iñá ntu ntio o é víi u iña o? —ka'an ña.

—Mastrû, ntio ko é nāxi'li ntúxnūú ko —ka'an ñá ni Jéssuu.

⁵² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kūnú'un ve. Tsí e kuínti'xe o kó ne, ntuvá'an ve —ka'an Jéssuu.

Ura dú'va tsi i náxi'í ntuxnūu ñá kuāá san ne, dá kuē'en ñá, kuntikān ñá Jesuu mí kuē'en ña.

11

Vé'xī Rei, ntéku ña buru

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Xée ētsin ña ñuú Jerusaleen, mí ntoo ñuú Befagee ni ñuú Betania má xūku é nani Ōlivu. Jesuú ne, taxnūu ña uvi ña'a ñá ntini'i ñā, ² kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'en ntó ñuú lu'nti é tuví da'a san. Ura tsí i te kūkí'vi nto ikān ne, nani'i nto uun a búru kiti ntee tñn é ntē vata xoó kunteku í ti. Nantuté nto ti ne, kixní'i nto ti í'a. ³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña ntō é kuān ó de nto ne, ká'an ntō tsi Tó'o ko kántio ña ti; vevíí nantiko koō ñá ti, koo ka'an ntó ni ñā —ka'an Jesús.

⁴ Kué'en ñā né, nāni'i ña uun a búru san, ntee tñn ti atá ví'i é tuví itsi kán. ⁵ Ña ntāñí ikān ne, ntátsixe'e ñā:

—¿Nté koo víi nto burú san é kánantuté nto ti? —ka'an ña.

⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá vatā ó kaka'an Jesús ni ñá ne, xé'e ñā'a san itsi é kī'in ni'i ña búru san. ⁷ Nāxee ni'i ña búru san mí kántétu Jesús. Xntekū ñá kutuun ña áta tí ne, dā kantéku Jesús ti. ⁸ Ñá te da dīi ñá'a san tsóo ña kutuun ñá itsi kán dī. Iō ñá ne, kātsin ña nta utun má kū'u kán ne, tsoo ña itsi kán. ⁹ Ñá tē nté kaa ña'a odo nuū ñá nuu Jesuú ne, ñá te da dīi ña vé'xi ata ñá dī. Un ntīí ntīi ña koó dā vantīni ña ntáka'an ña:

—¡Dōó ka'nu Xuva kō! ¡Ñá tē nté kaa vá'ā o iña ñá vé'xi nta'a Xuva kō! ¹⁰ ¡Na naxnuu viko Xuva kō ña vexkádā kú've iña ko, é víi ñá Rei naa úvata ko Dāvii! ¡Dōó ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹¹ Xée Jesús ñuú Jerusaleén ne, dá kūkí'vi ña ini ukún ka'nu san. Ito ña un ntīí é ió iní i kán. Dā kuáā né, ntīi ña, kue'en ña ñuú Betania ni ña uxuvi ñá'a san.

Tun ígū é ña kakíi kiti i
(Mt. 21:18-19)

¹² Tévāá tsi ntáka ña ñuú Betaniá ne, kakakin Jesús. ¹³ Ìni ika ña tsí ntitsi uun tun ígū é ūve xuku i. Kūkóto ntōdó ña tē nta'á kiti i. Ntá tsi dā xee ñá ne, da mii xūku í uve, tsí vata xee ntúvi é kīi kiti i. ¹⁴ Kidáā né, kaka'an Jesús ni tun ígū san:

—Nté uun ito ña koó ka kiti o é kā'xí ña'a san —ka'an ñá ni ūtun san.

Tēkú ña ntini'i ñā é kuān ó kaka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu san

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleén ne, kué'en Jēsuu má ūkún ka'nu san. Ikān éni ntu'u ñā nakunu ña ña ntádiko ni ñā ntáñii ini ukún san. Nantáva ña mesa mí ntoo ña ntánadama diu'ún san ne, nantáva ña sia mí ntoo ña ntádiko palomá san. ¹⁶ Ñá ni xē'é ña itsi é kuíta ntí'xin ña'a san má ūkún san tē nee iñá odo ñā. ¹⁷ Dá kanakuā'a ña ña'a, ña ntoo ini ukún san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ñā ntu te uve ná'a nte dí'na é kāka'an Xúva kō: “Tsí vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a, ña dā mí'i ká ñuu i”, ka'an ña? Ntá tsi ntō'ó ne, vi'i ña dū'u káde nto —ka'an Jēsuu.

¹⁸ Dā téku dutu ñá odo nūú nī mastrú leí san ne, kidāā né, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Jesuu. Tsí ntaú'vi ñá Jesuu, tsí un ntií ntií ña'a sán ne, ncho kini ká ña tú'ún é kanakuā'a Jesuu ña. ¹⁹ Ntá tsi dā kuāa ne, Jesuu ni ña ntini'i ñā né, ntāka ña ñuú Jerusaleen.

É kuinti'xe ko Xuva kō

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Utén san ne, dā ntíko kōo xtúku ña ni ña ntini'i ñā ne, itā ntí'xin ña mí ntitsi tun ígū san. Iní ña tsí xi'i díí kue'en, un tsi nte dítsin i. ²¹ Kidāā ne, nánū'ú Pedrú san iní ña é kāka'an Jēsuu ne, kaka'an ña:

—Un kaa, Mastru. Dīvī tun ígū san é kā'an ntée nto i ne, e xi'i dīi —ka'an ña.

²² Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Nuú é ntaā i é kāka'án u ni nto: tē xoó ka'an í ni xūku sá'ā: “Kué'en dá'an vé, na kō'xón nuun mé'ñu ntute ñu'u kán”, né, te kanī nima ñá kakuinti'xe ña é kuān koo kivi ne, kuān koo kivi ntí'xe.

²⁴ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō: nee iñā é kākan ntó nta'a

Xuva kō da ntáka'an ntâ'ví nto ne, kuinti'xe nto tsí ni'i ntó ne, ní'i ntí'xe nto. ²⁵ Dā ntáka'an ntâ'ví nto ne, te iō xoo é kanāa núu ni'i ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ñā vata koo é Xuva kō, ñā tuví e dukún kān, kada ka'nu iní ña ni nto kuetsí nto di. ²⁶ Tsí tē ña kada ka'nú ini nto ni tā'an nto kuetsí ñā ne, nté Xuva kō, ña tuví e dukún kān, ña kada ka'nú ini ña ni nto kuetsí nto di —ka'an Jésuu.

¿Xoó ntu xe'e i itsi é kuān koo vii Jesuu?

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Kidāā né, nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleen. Kaika Jesuu ini ukún ka'nu kān né, ikan tsí xee dútu ñā odo nūú nī mastrú leí ni ñatā sán ne, ²⁸ ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vii nto? ¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto nuu i sá'a? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú ne, ntio kó tsixe'e ú nto di. Te kūvi ka'an nto é tsixe'e ú nto ne, dá kā'án u xoo tá'xi i itsi é kade u. ³⁰ ¿Xoó ntu xe'e i itsi Juaán san é nakūtsi ntute ña ña'a san? ¿O Xuva kō né, o kūdii ña'a ntú san xe'é ña? Ká'an nto vē —ka'an Jésuu.

³¹ Kidāā ne, ntatíin nuu mii ñā:

—Te kā'an o tsí Xuva kō xe'é ña ña itsi ne, ká'an ñā: “¿Nté kui ña ni kuinti'xe nto ña kuan?” koo ka'an ña.

³² ¿Nté koo kuvi te kā'an o tsí ña'a san xe'é ña ña itsi? —ka'an ña.

Tsi ntaú'vī ñā ña'a san, tsí un ntíí ntíí ña'a san ntákuinti'xe ña tsí nta'a Xuva kō ni'i ntí'xe Juaán san é kūvi vii ña.

³³ Dukuān ne, nantíko koō ñā, ntáka'an ña:

—Ñá iní ntí —ka'an ña.

Kidāā ne, kaka'an Jésuu:

—Xu'ú ne, ntē ñā ka'án u di xoo tá'xi i itsi é kuān ó kade u —ka'an Jésuu.

12

Kuenta iña ña ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Kidáa né, eni ntu'u Jēsuu ntáa ña nuu i é nañé'ē ñá ña'a san:

—Uun ñatí'í ne, í'xi ña xo'o tinti'ō. Ēdí nuu ña xákū ntíkō diñi i. Uvi itsi éte nuu ña nú xuu ka'nu san mí kādín núu ña tinti'ō sán ne, dā xntí'tsi tsíñu ña uun vi'i dūkun mí kunūu ña é vií kuenta xó'o tinti'ō san.

² Kidáa ne, xé'e ña ña'a san é na kūntoo taan ña é vií ña kuenta xó'o tinti'ō sán ne, dā kii ña, kue'en ñá xio ñuu e dóo ikā. ³ Xée ntūvi é tñin ña tinti'ó san. Tō'ó i ne, taxnūu ña uun ña'a ña ntáde tsiñu é nā kínakuídó ña é kāduku ntée ña. ⁴ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ña ni ntío ña naku'e ña é kāduku ntée tó'o ī. Ē'ní diin ñá ña táxnūu tó'o ī san. Nté uun kití i ña ni xé'e ña é kuní'i ña é kūvi iña tó'o ñā; da mii ntā'a ña kunú'u ña. ⁵ Kidáa né, taxnūu xtuku tó'o ī san uun ñá'a ka ña ntáde tsiñu san. Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntuku kui'í ñá díki ña táxnūu ña. Dōo dé xení ña ni ñā. ⁶ Tō'ó i san ne, taxnūu xtuku ña uun ña'a ká ña. Ntá tsi é'ni kue'en ñá ña. Kidáa ne, ñá te da dii ña ntáde tsiñu san táxnūu ká ña. Iō ñá ne, ē'ní diin ñá ña. Iō ñá ne, ē'ní kue'en ñá ña.

⁷ Koó da ūun sá ña ntoo ña: ñi'xi i'xá mii ñā e dóo kakuinima ña. Kidáa né, taxnūu ña i'xá ña. Kuini ña tsí te kuiko ñū'u ña'a san i'xá ña. ⁸ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntánatíin ña: “Ña sá'á ne, i'xa tó'o ī, ña é nākunteé nta'a i tē xi'i ña. Kiká'ni o ñā ne, kidáa ne, kuvi iña ko un ntí'í é iō iña ña”, ka'an ña. ⁹ Tñin ña ña, da é'ni kue'en ñá ña, dā inakuido káva ña ña ata xákū san —ka'an Jēsuu.

¹⁰ Kidáa ne, katsixe'e Jēsuu:

—¿Nté koo vii tó'o ī san ve? Mii ña k'ín ñá ve, ka'ní ntí'i ña ña ntáde kuenta xó'o tinti'ō san, dá naku'e ña tuku ña'a, ña é vií kuenta.

¹¹ Ntō'ó ni, ¿vata nakua'a ntu nto Tú'un Xuva kō? Tsí kaka'an:

Xúú é nāntii ní'ni ña xntí'tsi vi'i sán ne, ñi'xi é kūvi xuu núu i.

¹¹ Sá'ā dé kû've Xuva kō é kōo ne,
ñá tē nté kaa vá'ā ó, kuiní nti.

Kuān ó uve na'a nte di'na Tú'un Xuva kō —ka'an Jéssuu.

¹² Ña tsiñu i sán ne, kūtuni ña tsí divi kuēnta iña ñá é kántáa ña nuu i sá'a. Ntukū nuu iní ña nté koo víi ña é t̄ññ ña Jesuu. Ntá tsi u'ví ña ña'a sán ne, xnuu mii ña Jēssuu, kué'en ñā.

Katsixe'e ña kuēnta iñá diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Kidáā ne, táxnūu ña'a san ña fariseu ni ña ntántikin rei Heródē san mí tuví Jesuu. Ncho víi ña vata koo é ká'an Jéssuu nuu i e dóo xíi kaa, vata koo é nāni'i itsi ña nté koo dá'vi ña ña dovete. ¹⁴ Xée ñā mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, iní nti tsí kaka'an nto é nuu é ntaā i. Iní nti tsí dad̄i tsí kaiko ñu'u ntō un ntíi ntíi ña'a, dad̄i tsí kade nto ni ña, kuān te nta'ví ña, kuān te kuika ña. Kanañē'e ntó nti é nuu é ntaā í vata ō xtúví Xuva ko iñá nti. ¿Vá'á ntu ō é ntá'vi ō diu'un xōo san nta'a ña tsiñu i san, ō ña'a, te kuiní nto? ¿Ntá'vi ntu ō né, ō ña ntá'vi ō? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñā.

¹⁵ Jesuú ne, kūtuni ña tsí da ntaéni díki ña ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui ntaíto nteé ntu nto ko? Tā'xi nto uun diu'un kui'xín san, na kōto nteé u —ka'an ña.

¹⁶ Xé'e ña ñā ne, da tsixe'e Jēssuu ña:

—¿Xoó ntu díki i é ntéé diu'un sá'a? ¿Xoó ntu diví í e nteé na'a? —ka'an ña.

—Díkī Césa ni diví ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Vá'a ō é nākué'e o ntā'a ña tsiñu na'nuu i nee iña é kāduku ntée ña ne, vá'a ō é nākué'e o nta'a Xuva kō nee iña é kāduku ntée ña di —ka'an ña.

Koó dā kúdu'va ña'a san e dóo ini Jesuu nté koo nantiko koō ña é káka'an ña.

Nantiko kōó Jesuu e tsixe'ē ña saduceú san

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Xéē ña saduceú san di. Ña sã'á ne, ñá tē ntákuinti'xe ña tē ntántoto ña xi'í san. Da ntaéni dikí ña Jesuu, ntáka'an ña:

¹⁹ —Mastrû, uve na'a mí kakã'an Muísee nté koo vií o tē xi'í ení kō. Tē xi'i ñá ne, ítuví mii ñadĩ'í ña ne, ña ni xío i'xá ña ne, nātánta'a ení ña ni ñadĩ'í kií san vata koo é na kōo i'xá ña iña ení ña. ²⁰ Uun ito ne, xío ũ'xe ení ña. I'xá nuu í san ne, tánta'a ña. Dã xi'i ñá ne, váta kōó i'xá ña. ²¹ Ení ña, ña é kuvi ũví san ne, tanta'a ña ni ñadĩ'í kií san. Dã xi'í ñá di ne, váta kōó i'xá ña. Ení ña, ña é kuvi ũní san ne, kuan tsi ō kúvi ni ñã di. ²² Kidãã ne, é un é un ña tánta'a ña ni ñadĩ'í san. Dã kúvi ne, xi'í ña nti'í ũ'xe ñá'a ña ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. Kidãã ne, xi'í ñadĩ'í kií san di. ²³ Tē ntóto ña xi'í san ne, ¿xoo ntu ñadĩ'í i kuvi ña? Tsi un nti'í ña u'xe ñá'a san e tánta'a ña ni ñã —ka'an ña.

²⁴ Dá kakã'an Jéssuu ni ña:

—Ñá vã'á ō e ntádē kuení nto, tsi ñá ini nto nté o uve na'a Tú'un Xuva kō ne, ñá ini nto tsi dóo io é vií Xuva kō. ²⁵ Dá ntóto ña xi'í san ne, ñá nātánta'a ká ñatíí san. Ña xoxó ka é kué'é i itsi é tanta'a ñadĩ'í san di. Tsi kuntuo ña vata ó ntántoo ánjē san e dukún kã. ²⁶ Kuenta iña i e ntóto ña xi'í san ne, ¿vãta nakua'a ntu nto tutu e xtúví Muiseé san, mí uve na'a iña xuku é kai'xi? Ikan kãka'an Xúva ko ni Muísee: “Xu'ú ne, Xuva uvata ika nto Ábraan ni Ísaa ni Jácoo”, ka'an ña. ²⁷ Xuva kō ne, ñá te Xuvã ñá xi'í san, tsí Xuvã ñá ntantíto san. Dukuã né, kūdii dovete ntákuinti'xe nto —ka'an Jéssuu.

Tū'un é dií ka ka'nu

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Xéé ũun mastrú leí ne, tēkú ña é kãka'an Jéssuu ni ñá saduceú san. Iní ña tsi dóo vá'ã ó kaka'an Jéssuu é kanantiko kōo ña. Tsixe'ē mastrú leí san di:

—¿Neé ntu tú'un e tá'xi Xuva kō é dií ka ka'nu é kãda ntaa o? —ka'an ñá, tsixe'e ñã.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—É kuvi ūun sán ne: “Kiní nto, ña Israee: uun tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña. ³⁰ Kuinima ntó Xuva ko kanñ nima ntó, kanñ é tduiña nto, kanñ ū'xen ðiki nto. Nñ kué'en ini nto kunuu inī ntó ña.” ³¹ É kuvi ūví san ne: “Kuinima ntó ta'an nto vata tsī ó kakuinima ntó kúñu mii ntō.” Na túvī ká xtuku é kadā kû've é vata kaa sá'a —ka'an Jéssuu.

³² Kaka'án mastrú leí san:

—Ntáa ntí'xe, Mastru. Nuú é ntaā i é kākā'an nto, tsi ūun tsi Xuva kō. Xoxó ka xtúku Xuva kō, tsí mii tsi ñā. ³³ Na kuinima kó ña kanñ nima kó, kanñ ū'xen ðiki ko, nñ kué'en ini kō ne, na kuinima kó ta'an ko vata tsī ó kakuinima kó kúñu mii kō. Tē kada ntaa o sá'ā ne, díí ka kaidiá'vi é un ntíí ntíí doméni é kāmí o nú nāa kan íña Xuva ko, o da nēé ka doméni é kué' é o ñā —ka'an ña.

³⁴ Iní Jesuu tsi dóo vá'ā ó nantiko koó ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña íka tsi túví nto mí kadē kû've Xuva kō —ka'an ña. Kidáa ne, nté uun xoxo ni tsixe'e ká i Jesuu.

¿Xoó ntu i'xá nti'xe i Cristu?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Dá kanakuā'a ká Jesuu ña'a san má ūkún ka'nu kán né, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui ntáka'an ntu mastrú leí san tsí ña é taxnuu Xuva kō é kuvi ña Cristú ne, i'xa íka rei Dāvii ña? ³⁶ Tsí nte dí'na kaka'an Dávii san vata ō nañé'e Espíritū Sántū san ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'ō ko:

“Kutūvín diñi kua'a ko

da nté kūvi tsoo ú ña ntaínchu'vi ō nú xē'e o”, ka'an Xúva kō,

ka'an Dávii. ³⁷ ¿Nté ō ntu é Cristú san ne, i'xá ika Dāvii kúvi ña? Tsí mii Dávii san kaka'an ñá tsi Tó'o ñā kúvi ña —ka'an Jéssuu.

Ñá te da dii ña'á san dóo xkúntee iní ña é kīni ña tú'ūn é kākā'an Jéssuu.

*Katsi'i kuetsi Jēsuu mastrú lei san**(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Jesuú ne, dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Koto xnto mastrú lei, ñá e dóo na'nu ncho víi san. Dōó ntio xkuntée iní ña du'nu nani da ntaika ña itsi kán. Dōó ntio ña é kuiko ñu'u ñā'a san ña, é kā'an ñá ntiusi ní ña núu ña'a san nu á'ví kán. ³⁹ Má ūkún kán dí ne, dōó ntio ña é kuntōo ña nte nuu i kan. Tē xee ñá viko sán ne, dōó ntio ña é ní'i kuntoó ña mí'i e díi ka vá'ā o. ⁴⁰ Ntaéni ntá'vi ña ñadī'i kíi san vata koo é naki'i ña un tsi nte ví'i ña. Dōó na'a ntáka'an ntā'ví ña, vata koo é kadā kueni ña'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Ntá tsi ña sá'á ne, díi ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

*Kuenta iña diu'un é xē'é ñadī'i kíi san**(Lc. 21:1-4)*

⁴¹ Tuví Jesuu má ūkún kán ne, tuví nteē ña etún diu'un mí ntátsu'un ña'a san. Kaito ntee ña nté o de ña'a san é ntátsu'un ña diu'un. Ini ña tsí ña kuiká san ne, ñá tē nté kaa diu'un ntáxe'é ña. ⁴² Kidáā ne, vé'xi uun ñadī'i kíi san ne, xnūu ña uvi kúdií á diu'un kuetsí san e dóo xuvi nuu á'vi. ⁴³ Kidáā né, kāna Jesuu ña ntini'í ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Tsí ñadī'i kíi sá'á ne, díi ka nuu á'vi é xē'é ña é ūn ntíí ntíí ña nguii san e ntátsu'un ña diu'un ña ini etún san. ⁴⁴ Tsí ña nguii sán ne, dōó ío iña ñá ne, kūdií diu'un é kántoo e ntáxe'é ña. Ntá tsi ñadī'i kíi san ne, kuān té ña te neé ío iña ñá ne, níi ku'élen ini ña xe'é ña un ntí'í é ío iña ña —ka'an Jesús.

13

*Kaka'an Jesús tsí nantatsin xúkūn ka'nu san**(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Dā ntáka Jesuu má ūkún ka'nu kán ne, kaka'an úun ña ntini'í ñā:

—¡Un kaa díi xuú san, Mastru! ¡Ñá te da kūdií! ¡Xúkún san dí! ¡Ñá tē nté kaa vá'ā o! —ka'an ña.

² Kaka'an Jésuu:

—Koto vá'a nto xúkūn e dóo vá'ā ó san, é ña te da kúdi. Ntá tsi vé'xī ntuvi é nantatsin kue'en. Nté uun ká xuu ña kodo nti'i tá'ān ka kídaā —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu nté koo kuvi di'na dá ntī'i ñuxivi

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dā itúvi Jesuu tí'i i é nani Ōlivú ne, dōo dīto tuví xúkūn san. Pedru, Sántiau, Juaan, ni Ándree ne, xée ētsin ña nuu Jésuu, ntáka'an xu'ú ña ni ña, tsixe'e ña ñā:

⁴ —Ká'an nto vē amá kuān koo kuvi é kākā'an nto. ¿Neé ntu nuu i é tā'xi Xúva kō é na kūtuní nti tē xee úra i é kūvi? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

⁵ Kidāā né, eni ntu'u Jēsuu kaká'an ñā ni ñā:

—Kuenta tsí víi nto é ña kaní nta'vi nté uun ña'a san nto. ⁶ Tsi dóo titín ña'a ki'xi ña é vata te xū'ú ne, ká'an ñā: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Dóo titín ña'a san kaní nta'ví ña ñā.

⁷ Tē kútuni nto tsí kakuvi du'xēn da ntátekú nto tsi ntáka'an ñā'a san iña du'xén ne, ñá ku u'vi nto. Tsi kuétsi é kuān koo kuvi, ntá tsi vata xee tá'an ntuvi é ntī'i ñuxiví sa. ⁸ Tsi uun ñuu san ne, nāá ni tūku ñuu. Uun reí ne, nāā ñá ni tūku reí san. Dōó ki'in itsi ñuu san ne, táān; kutama ñá'a sán di. Tē kúvī sá'ā né, dā ve nuu i é īñi ntu'u é ntō'o ña'a, ña ntoo ñuxiví sa.

⁹ Ntō'ó ne, kuenta tsí víi nto. Tsi ña'a sán ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ka'ní diñ ñá nto má víi mi ntánataká nuu ña Israeé san. Nuu ña tsiñu na'nu i, nuu reí san kuntāñi me'ñū ntó di vata koo é ká'an nto nté kui ntántikin ntó ko. ¹⁰ Di'na dá ntī'i ñuxiví sa ne, kí'in ñā'a, kíkā'an ntódo ña tú'un va'á san dá kani ká'nu ñuxiví san. ¹¹ Te tññ ña nto ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo ka'an nto. Tsi ta'xi Xuva kō é ká'an nto tē xee úra i é ká'an nto. Nā te kene mii ntō é ká'an ntó, tsí Espíritū Sántū san ta'xi ña tú'un é ká'an nto. ¹² Kidāā né, ñatí san ne, ntada ña ení mii ña kuenta ntá'a ña tsiñu i é ka'ní ñá ña. Uva i'xá san ne, ntada ña i'xá ña kuenta ntá'a ña di. I'xá san ne, tsi'i kuétsi uva

i ni di'i i ne, ntada ña kuenta ntá'a ña tsiñu i di é ka'nī ñá ña. ¹³ Ñá ntō kue'en ñá'a san nto, ntá tsi tē xoo é ña xtuví mii i é kuinti'xe i kó dā nté ntī'i ntuvi iña ñá ne, nakáku ña.

¹⁴ Tē íni nto tsi é ntīsi nuu i é kīni kaa san má ūkún ka'nu kán mí'i e dóo xii kaa ne, ntō'o é ntoo nto ñuú Judeá ne, kunu nto kue'ēn ntó, kukūntoó xu'ū ntó ata uku kan. ¹⁵ Tē xoó ña'a tuví da'na ña ata vi'i ña kan kídaā ne, ñá ku ntī'ví ña má vi'i kán e kínakí'i ña iña ña. ¹⁶ Tē xoó ña'a nuu ña matú ña kán ne, ñá ku nū'u ña e kínantúku ña kutuun ña é ki'in ni'i ña. ¹⁷ ;Ntā'vi ide ñádī'i, ña é ñū'u i'xá i! ;Ntā'vi ide ñádī'i, ña é kanatsīsi i'xá i kídaā! ¹⁸ Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kuan kōo kúvi dá ntūvi ví'xin. ¹⁹ Tsi kídaā né, un vá'a tsi nto'o ña'a. Un tsi nte dá de kú've Xuva ko ñūxiví sa ne, vata ntó'o ñā'a san vata koo nto'o ña ntuvi tsikan. Ntē ña kuan koo ntó'o xtuku ña'a san é kuān koo nto'o ña. ²⁰ Tē dí ña ni dé kú've Xuva kō é ntudutsi ntūvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi ntadutsi ña ntuvi tsikan kuenta iña ña'á san, ña e dóo kakuinima Xúva kō, ña é nakaxnúu ña é kúvi i'xá ña.

²¹ Kidáā né, tē xoó ka'an í ni ntō: “;Koto nto! ;lkān tuví Cristu!”, ne, ñá ku kuintī'xe nto é kākā'an ñá naa Xuva ko. ²² Tsí iō ñá'a, ña é kī'xi kídaā ne, ká'an ñā é Cristu ña. Ká'an ñā tsí kaka'an ñá naa Xuva ko. Vií ña nuu i e dóo na'nu ne, vií ña nuu i e dóo va'a. Ntá tsi da ntaéni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuví vií ña ne, un tsi nte ña nakaxnúu Xuva kō kaní nta'ví ña ña. ²³ Kuenta tsí vií nto. Dukuān é dī'na kaka'án u ni nto ūn ntīí ntīí nuu i sá'a nté koo kúvi.

*Kaka'an Jesúsú tsí nainu xtúku ña ñuxiví a
(Mt. 24:29-35,42,44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ Kidáā ne, rkontūví e dóo nto'o ña'a, ña ntoo ñuxiví a ne, kuneé ngántii, kuneé xoo. ²⁵ Kó'xo kīmi é ūve e dukún kán dí ne, kantá nuu e dukún kán. ²⁶ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, nainú u me'ñú vikó san. Kidáā ne, un ntīí ntīí ña'a san kinfí ña tsi dóo ka'nu ú ne, dōo ió ko é vií u é un ntī'i. ²⁷ Kidáā né, taxnúu u ánjē é nākuido ña un ntīí ntīí

ña'a, ña é nākaxnúu u. Dā mí'í ká ñuxiví sa mí ntoo ña un tsi nte e dukún kán nakuido ánjē san ña.

²⁸ Koto nto nté o de tun ígū san. Te ūte nta'a i é da ve kantika xúku í ne, ini o tsí dokó sa xee ntuví ka'ni san. ²⁹ Kuan kōo dí, tē ntáiní nto tsi é kakūvi un ntíí ntíí nuu i sá'ā é kāka'án u ni ntō vevíí ne, kutuni nto tsi dóko sā xee ntúvī é nainú u ñuxiví a. ³⁰ Átā xi'í xnto túvi u. Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō, tsí kúntaa é un ntí'í é kāka'án u ni nto dí'na dá ntí'í ntuví iña ñá ntoo ñuxiví sa vevíí. ³¹ Kuān te ntí'í ñuxiví sa nī e dukún kán ne, ntá tsi tú'ūn é kāka'án u ni ntō ne, ña ntí'í.

³² Ntá tsi xoxó ini í nee ntúvi ō neé ura kúntaa é kāka'án u; nté uun ánjē, ña ntoo e dukún kan, nté xu'u é vèxkúvi ú ñatíí ne, ñá íní u; mii tsi Uvā ko é ini ña.

³³ Dukuān ne, koto vá'a nto. Na kōo tú've nto, tsi ñá ini nto amá xee ntúvi tsikan. ³⁴ Sá'ā né, vata kaa uun ñatíí, ña é tūvī tu've e dóo ika kī'in ñá, ne, xtuví ñá vi'í ña nta'a ña ntáde tsiñu iña ña. Ká'an ña nī é un é un ña ntáde tsiñu iña ña nté koo víí ña ne, xtuví ñá uun ña'a, ña é kōto xi'í ña. ³⁵ Ntō'ó ne, koto vá'a nto dí, tsí ñá ini nto neé ura nainú u; tē kuaa va'á ne, o dava ñūu, o ura í tē kána lí'xi, o tē tuví va'a. ³⁶ Tē ntákidi dúkuan ntō ne, da nēe inī ntó nainú u. ³⁷ Ntá tsi nuu i é kāka'án u ni ntō ne, kaka'án u ni ūn ntíí ntíí ña'a san: ¡Kuntitō nto! ¡Ñá kū xkúkidi naá nto! —ka'an Jesús.

14

*Ntukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Kakunaá ka uvi ntúvi dá xēe viko da ntánaka'an ña nté ō nakáku Xuva kō ña Israeé san nuú Egiptō. Kidáa ne, ñá ká'xi ña tañú'ū é kadāka ú'xen iā. Tō'ó dutu ní mastrú lei san ne, ntukū nuu iní ña nté koo víí ña é diin diin tsi tñin ña Jesuu é ka'ni ñá ña. ² Ntatíin mii ña:

—Ña tñin o ña ntúvi viko san, vata koo é ña kudíin ña'a san —ka'an ña.

*Uun ñadĩí da'ví ña cho'o vîdin diki Jêsuu
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Tuví Jesuu ñuú Betania nú vi'i Sîmuun, ña é nako'xo kúñu ī kídaā. Dá ntōo ña, ntaé'xi ña ne, xée uun ñadĩí, ni'i ña uun xuxu e kúvi xuu mí nuu cho'o vîdin e dóo nuu á'vi. Ta'vi ña xu'ū i ne, dá'vī nti'í ña cho'o vîdin san diki Jêsuu.

⁴ Dā íni ña ntoo sán ne, dōó dutsi kuiní ña. Ntatíin mii ñā:
—¿Nté kui nativī ntú ña cho'o vîdin sa? ⁵ Díí ka vá'ā ó tē dí ni nadiko ñā ne, ní'i ña te ūnī sientu, dá kuē'é ña ña ntā'vi —ka'an ña.

Dōó dutsi kuiní ña ni ñadĩí san.

⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ñā. ¿Nté kui ntánatekū du'xen ntu nto ña? Dōo vá'ā ó de ña nī ko. ⁷ Nguentúvi ntoo ni'i nto ña ntā'ví san ne, amá ntio nto ne, kuvi xntii nto ñā. Ntá tsi xu'ú ne, ña ná'ā ká kutūví u ni ntō. ⁸ Ñadĩí sa'á ne, īde ña é kúvi víí ña. Dá'ví ña kó cho'o vîdin san dí'na dá kuntu'xi u. ⁹ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Dā mí'ī ká ki'in ñá'a é kika'an ntódo ña tú'ūn va'á san iña Xuva ko dá kanñi ñūxiví sa ne, ká'an ñā é kuān nte vá'ā o dé ñadĩí san nī kó ne, naka'an ñā'a san ña.

*Dā diko Júdā san Jêsuu
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Uun ña ntini'i Jēsuu, ñá nanī Júda Scārioté ne, kué'en ñā mí ntoo tó'ō dutú san ne, tíin ña ni ñā nté koo víí ña é diko ña Jēsuu. ¹¹ Dā téku tó'ō dutú san é kākā'an Júdā né, dōó diní ña. Xé'e ñā xu'u ña e ntá'vi ña ña te kuvi víí ña. Júdā sán ne, ntukū nuu iní ña nté koo víí ña é diko ña Jēsuu.

*Dā é'xi Jesuu ni ña ntini'i ñā
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹² Kidáā ne, xée ntūvi é kii viko da ka'xi ña tañú'ū é ña kadáka u'xen iā, ntuvi da ntaé'ní ña i'xá le'ntú san é ká'xí ña iña viko san. Ntáka'an ñá ntini'i Jēsuu ni ña:

—¿Mí'li ntū ntio nto é kīkavá'a nti é kā'xi o vikó san?
—ka'an ñá, tsixe'e ñā.

¹³ Kidáā né, teé tsiñu Jesuu úvi ñá'a, ñā ntini'i ñā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ēn ntó má ñūú san. Tē xee ntó ikān ne, ta'án nto uun ñatīí, ñā ni'i xoó ntute sán ne, kuntikīn ntó ñā. ¹⁴ Neé vi'i mí kǎ'ví ñā ne, ká'an nto nī tó'o vī'i san: “Kaka'an Mástrú nti: ¿Mí'li ntū má vi'i kuntōo ntí ni ñā ntini'í nti é kā'xí nti iña vikó san?”, koo ka'an nto. ¹⁵ Kidáā né, nañē'e ñá nto uun má vi'i kā'nu iní vi'i dūkún san. É iō tu've. Ikān ne, kavá'a nto é kā'xi o iña vikó san —ka'an Jéssuu.

¹⁶ Kué'en ñā ntini'i ñā ne, xée ñā ñūú Jerusaleen. Nāni'i nti'xe ñá vatā ó kaka'an Jéssuu ne, ikān de vá'a ñā é kā'xí ñā.

¹⁷ Dā kuāā ne, xée Jēssuu ni uxuvi ñá'a ñā ntini'i ñā. ¹⁸ Dā intóo ñā ntaé'xi ñá ne, kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Uun ñá'a nto, ñā é kaé'xí dadīi nto nī kó vevíí ne, díko ntō ko —ka'an Jéssuu.

¹⁹ Kūnta'xa iní ñā ntini'i ñā kídaā ne, é un é un ñā tsixe'e ñā Jéssuu:

—¿Vá xu'ú ntu u? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

²⁰ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Uxúvi ñā'a nto ntaé'xi dadīi nto nī ko. Uun tsi ko'o kaexnúu ú nī ñā dikō ko. ²¹ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatīí ne, kuntaá vata tsī ó uve na'a nte dí'na. Ntá tsi nta'vi idé ñā sá'á, ñā dikó ko. Díí ka vá'ā ó tē dí' ñā ni kaku ñā —ka'an Jéssuu.

²² Dā ntaé'xi ñá ne, kī'i Jesuu tañú'ū san. Nakué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kātsin dava ñā tañú'ū sán ne, xé'e ñā ñā ntini'i ñā, kaka'an ñā:

—Kí'i nto sá'ā, tsi kúnū ko —ka'an ñā.

²³ Kidáā né, kī'i ñā e'xin é ñū'u ntute tinti'o. Dí'na nakué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō né, dā xe'é ñā é kō'o un ntíí ntíí ñā ntini'i ñā. ²⁴ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Sá'ā é niñí ko é kātí ú kuenta iña ñá te da díí ñá'a san, vata ó xtúvi Xuva kō da tá'xi ñā xu'u ñā kuenta iña núu í é xée é vií ñā. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ñā kó'ō ká

u ntute tinti'ó san da nté ntūvi é kō'o ú ntute tinti'o xeé san mí kadē kû've Xuva kō —ka'an Jésuu.

Kaka'an Jésuu tsí ka'án Pedru é ñá ini ñá ña

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Dā kúvi íta ña nchu'un Xúva kō ne, kué'en ña ūun tí'i i é nani Ōlivu. ²⁷ Ikān ne, kaka'an Jésuu ni ña ntini'i ñā:

—Un ntíí ntíí ntó xtuvī mii ntó ko ve, vata tsí ó uve na'a kaka'an: “Ka'ní u paxtú san ne, da mí'i ká kunu á le'ntú san”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi tē ntóto xtuku ú ne, di'na ú kí'ín ú ñuú Galilea é divi ntō —ka'an ña.

²⁹ Kaka'án Pedru ni ña:

—Kuān te un ntíí ntíí ñá xtuvī mii ña nto, xu'ú ne, ñá xtuvī mii ú nto —ka'an ña.

³⁰ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ō: Niñú sā'a, di'na dá kāna lí'xī san uvi íto ne, úni íto ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jésuu.

³¹ Dā díí díí ka ntii kaka'án Pedru:

—¡Ña'á ni san! Kuān te kuví u ni ntō ne, ñá kā'án u é ñá iní ú nto —ka'an ña.

Kuan ō ka'an un ntíí ntíí ña ntini'i ñā dī.

Kaka'an ntâ'ví Jesuu má utun Getsemānii

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā uun itsi é nani Getsemānii. Kaka'an ña:

—Kuntoo nto i'a, niī dukuan na kí'ín u da'a kān, kík'a'an ntâ'ví u —ka'an ña.

³³ Da mii tsí Pedru, Sántiau ní Juaán san kue'en ní'i ña. Kidáā né, dōo u'vi kakúvi nima Jésuu; dōo kúnta'xa iní ña.

³⁴ Kaka'an ñá ni ñā:

—Vevíí ntíka nímá ko dontíni. Dóko sá kúvi ú donta'xa. Kuntōo nto i'a ne, ñá ku xkukídi nto —ka'an ña.

³⁵ Kué'ēn ká Jesuu ún siin ne, nákūtíntei ña ñu'u kān. Íkan ña nta'a Xuva ko te kúvi ne, ña kóo ura í e dōo nto'o ña. ³⁶ Kaka'an ña:

—Uvā, uva miī ko, kuvi viī nto un nti'ī. Tā'xi nto é ña kuan kōo ntó'bo ko. Ntá tsi ña te vata kaa é ntio mii ko, tsí vata kaa é ntio mii nto —ka'an ña. ³⁷ Nāxee ña mí ntoo ña uni ñá'a san ne, ntákidi ña. Kidáā ne, kaka'an ñá nī Pedru:

—Simuun Pedru, ¿nté kui kakidin ntun? ¿Nté uun ura ñá ni kutiín ntun kuntitón nī ko? ³⁸ Kuntitō xnto. Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Kuān te ntío nto é vii nto é vā'á ne, ña kúvī, tsí e kuíni kúñu ntō é vii nto é kīni kaa —ka'an Jesús ni ña.

³⁹ Ku'é'en xtúku Jesuu, kúka'an ntâ'ví ña ni Xuva kō né, kuan tsí ó kaka'an ñá vata tsí ó kaka'an ña dá kâ'an dí'na ña. ⁴⁰ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtúku ña, tsi dóo tavi ñá ma'na. Ná ni kutūni ini ña nté koo ka'an ñá ni Jesús. ⁴¹ É kúvi uni íto kue'en Jesús, kúka'an ntâ'ví ña, ne, dā náxee xtúku ña ne, kaka'an ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntoo da'na ntu nto dí? Xée o tsí kukidi nto ve, tsí e xée ūra i é ntuví ú kuenta ntá'a ña kini ntáa, ñá u é vēxkúvi ú ñatīi. ⁴² Nakuntáñi nto, kí'in o vē, tsí e vé'xi ña dikó ko —ka'an ña.

Dā tīin ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Dá kakā'an dúkuan Jesuú ne, xéē Júdā, uun ña'a ñá uxuvi ñá'a ña ntīni'i ñā. Ná te da dīi ñá'a san nteka ña. Odo ñā káa, odo ña ūtun. Tō'ó dutú nī mastrú leí ni ñatā sán ne, taxnūu ña ña'a san. ⁴⁴ Júdā sán ne, nté dī'na tīin ña nī tó'ō dutú san:

—Xoó ña'a é kâ'xi ú xu'u i ne, é ñá ñā. Tīin nto ña, kunteka vá'a nto ña —ka'an ña.

⁴⁵ Dā xee Júdā sán ne, ura tsí i ku'é'en ñā mí ntitsí Jesuu, ká'an ñá ni ñā:

—¡Mastru! —ka'an ña.

Ē'xí ña xu'u Jesuu. ⁴⁶ Kidáā né, tīin ña'a san Jesús.

⁴⁷ Ntá tsi uun ña'a ña ntitsí etsin ne, tāvā ña káa ñā, da é'nte tu'un ña lo'xo ñá kade tsiñu iña tó'ō dutú san.

⁴⁸ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ūn ntí ntí ña'a san:

—¿Nté kuān ntu ódo nto káa ni ūtun é vextín nto ko? ¿Vá ña du'u ntú u? ⁴⁹ Nguentúvi itúvī ú ni ntō má ūkún kan, kanakuā'a ú nto ne, ña ni tñin nto ko. Ntá tsi kuān koo kuvī vata koo é kūntaa é ūve na'a Tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, un ntíí ntíí ña ntini'i Jēsuú ne, xtuvī mii ña ña, ínu ña.

Na tīí, na ínu

⁵¹ Uun na tīí kuetsī sá ne, ntikīn ná Jesuu. Da miī doo kui'xín katinúu na. Tñin ña na ne, ⁵² dá xtuvī mii na dóo na. Koó da kantíí na ínu na.

Tuví Jesuu ntá'a tó'ō dutu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Íntēka ña Jesuu mí tuví dutu ñá odo nūu iña ñá Israee. Nātaká nuu un ntíí ntíí tó'ō dutu ni ñáta nī mastrú leí san, ⁵⁴ Pedrú ne, íntikīn íka ña Jesuu ún tsi da nté xee ña nú vi'i dutu ñá odo nūú san. Ítūví Pedru ni ña ntáde tsiñu iña dutu ñá odo nūú san nu kí'i kán mí ntátuní ña nchú'un kán.

⁵⁵ Tō'ó dutú san ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i ne, ntántukū nuu iní ña nēe é tsi'i kuétsi ña Jesuu, vata koo é na kuvī ña, ntá tsi ña ni ní'i ña. ⁵⁶ Ñá te da dii ña'a da'ví ña ña dovete, ntá tsi ña ni kudadí e ntáka'an ñá ni ña nguii san. ⁵⁷ Iō ñá nakuntáñi ña é dā'ví ña dovete Jesuu, kaka'an ña:

⁵⁸ —Tēkú nti é kāka'an Jēsuú ne: “Nakatsín u xúkun ka'nu sa é de vá'a ña'a san. Tē kúvi uni ntúvi ne, naxntítsi u túku xukun é ña te ña'a kada vá'a ña”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁵⁹ Ntá tsi ña ni kudadí ña é un ntí'i e ntáka'an ña.

⁶⁰ Kidáā ne, nákuntítsi dutu ñá odo nūú san mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Ña kuvī ntu nantiko koon é kuan ō ntáka'an ña'a sa íña o? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

⁶¹ Ntá tsi Jēsuú ne, diin diin tsi katúvi ña. Nté uun tú'ūn ña ni ká'an ña. Kaka'an xtúku dutu ñá odo nūú san:

—¿Vá divin ntun é Cristu? ¿I'xá Xuva ntu ko o? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

⁶² —Divi u —ka'an Jéssu—. Kiní nto ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatī, é kutūví u diñi kua'a Uvā ko, ña dóo ka'nu san. Kiní nto ko te nainu u mé'ñū viko san di —ka'an Jéssu.

⁶³ Dutu ñá odo nūú san ne, kūdiin ña é kuān ó kaka'an Jéssu. Kātsin diin ña dú'nu ñá ne, kaka'an ña:

—Ñá vādá ntio ká ko ña'a, ña é tsi'i kuétsi ña sá'a. ⁶⁴ É tēkú nto é kuān nte kini o kaka'an ña tsí I'xá mii Xuva ko ñá ne, ¿nté o ntádē kuení ntu nto? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá'a san.

Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ntáka'an ña tsí kantio é kūví Jessu.

⁶⁵ Iō ñá ne, tī'vi díí ña Jessu. Ēdí nuu ña doo ntuxnúu ña ne, da é'ni ña ña, ntáka'an ña:

—¡Ka'an ve xoo é'ni i o! —ka'an ña.

Un tsi nte ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, xē'e nuu ña nuu Jéssuú di.

Kaka'án Pedru tsi ñá ini ña xoo é Jēssu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Dá tuví dukuān Pedru nu kí'i kán ne, xée ūun ta'nu kade tsiñu iña dutu ñá odo nūu. ⁶⁷ Ini tun tsí katuní Pedru nchú'un kán. Kaito nteé tun ña, kaka'án tun:

—Divin né, dadíi kaikan ni Jēssu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁶⁸ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ñá iní u ña; ntē ña katéku ko é kaka'an nto —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en ña xi'i kan. Ura tsí i kána lí'xí san.

⁶⁹ Iní ta'nu kade tsiñu iña dutú san ña ne, kaka'án tun nī ña ntáñi:

—Ña sá'á ne, ña ntini'i Jēssu —ka'án tun.

⁷⁰ Kaka'an xtúku Pedru tsí ña'a. Da kū e ví'i ne, kaka'an ña ntáñí san nī Pedru:

—Divin ntí'xen é ntini'in Jēssu. Tsí divin ne, ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁷¹ Kidáa né, eni ntu'ū Pedru kaká'an ña:

—Na ta'xi Xuva kō é ntō'o kó tē ña te nuu é ntaā i é kāká'án u ni ntō e ñá iní u xoo é kāká'an nto —ka'an ña.

⁷² Ura tsí i ne, kāna xtuku lí'xí san. Kidáā náka'an Pedru nté o ka'an Jēsuu ni ña tsí di'na dá kāna lí'xí san uvi íto ne, úni íto ka'án Pedru tsi ñá ini ña xoo é Jēsuu. Dā náka'an ñā né, dōo éku ña.

15

Tuví Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Dā tuví ne, nātaká nuu tó'ō dutú, ni ñata, nī mastrú leí, ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i san, ntatiin ña nté koo vií ña ni Jēsuu. Kidáā né, kí'ní ña Jesuú ne, dá kue'en ni'i ña ña mí tuví Pilatu. ² Pilatú ne, tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Dívin ntun é Rei iña ñá Israee? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

—Kuān ó vatā ó kaka'an —ka'an Jēsuu.

³ Dōo titín nuu i é ntátsi'i kuétsi tó'ō dutú san Jēsuu.

⁴ Kidáā ne, kaka'an xtúku Pilatu ni Jēsuu:

—¿Ñā ntu kuvi ká'an? Koton tsi ñá te da dīi núu ī e ntátsi'i kuétsi ña'a san o —ka'an ña.

⁵ Koó dā kúdu'va Pilatú san dá ña ni ka'an kué'en tsi Jesuu.

Kaka'an ña é kūví Jesuu

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Kuia kuíā dá kaxee víko e náka'an ñā'a san nté o nakáku Xuva kō ña Israee san ñuú Egítō né, vatā xkoó ini Pílatú san ne, kanantii ñá uun ña'a ña ñu'u kutū san, ntá tsi ña'a san ntaíkan ña xōo ñá'a é ntio ña. ⁷ Titín ña'a ñu'u kutu ña viūtun san ntuvi tsikan, tsí naá ña ni ña tsiñu ī sán ne, ē'ní ña ña'a. Uun ña'a ñā né, Barabaa nani ña. ⁸ Ná te da dīi ñá'a san xee ña, ntáka'an ñá ni Pílatu té nantii ña uun ña'a ña ñu'u kutu viūtun san, vatā ó de ña kuia kuia dá kakuvi viko sá'a. ⁹ Kaka'an Pílatu ni ña'a san:

—¿Ntio ntu nto é nantii ú Rei iña ñá Israee san? —ka'an ña.

¹⁰ Tsi kútuni Pílatu tsi tó'ō dutú san kune'u iní ña ni Jēsuu. Dukuān e ntáda ña ña kuenta ntá'a ña. ¹¹ Ntá tsi tó'ō dutú san ne, ntáka'an ñá ni ñā'a san é ká'an ñá ni Pílatu é na nantii ña Barabaá san.

¹² Kaka'an xtúku Pílatu ni ña'á san:

—¿Nté ntu koo vií u ni ña sá'á kuan, ña e xntánteē ntó Rei iña ñá Israee? —ka'an ña, tsíxe'e ñā.

¹³ Koó da vāntiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

¹⁴ Kaka'an Pílatu ni ña:

—¿Nté kui san? ¿Neé ntu kuetsi idé ña sá'a? —ka'an ña, tsíxe'e ñā.

Ntá tsi dā díí díí ka vāntiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

¹⁵ Pílatú san ne, ña ni ntío ña é kūdiin ñá'a san ni ñá, ne, nantíi ña Barābaa. Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni sntadún san é na káni ña Jesuu xó'o ūme ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a sntadún san é na naxnteē ñá ña ntiká krusi.

¹⁶ Sntadún san ne, kue'en ní'i ña Jēsuu nu kí'i vi'i mē'ñú san. Kāna ña un ntíí ntíí sntadun, ñá ntoo ikān, na nātaká nuu ña. ¹⁷ Naxnúu ña Jesuú doo kue'e, ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku íñū né, dā xntéku ña diki Jēsuu. ¹⁸ Ntáka'an sntadún san ni ñā:

—¿Ntiusi o, Rei iña ñá Israee! —ka'an na.

¹⁹ Kāni na chíin diki Jēsúu ne, tī'vi díí na ña di. Nakani iti ná nuu ña, ntaéni díkí na ña e ntaíko ñu'u na ñā. ²⁰ Dā kúvi narkínteē ná ña ne, natāvá na doo kue'e é nuu ña, dā nāxnuu na ña doo mii ña. Kidáā ne, kue'en ní'i na ñā é naxnteē ná ña ntiká krusi.

Dā nāxnteē ná Jesuu ntíkā krusi kan

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Ítā nti'xin uun ña'a, ñá nani Sīmuun, úva Alējandru ni Rúfu, ña vé'xi ñuú Cirene. Xe'e kuétsi na sntadún san Simuun é na kuído ña krusi Jēsuu.

²² Kue'en ní'i na Jēsuu uun itsi mí nani Gōlgota, é káni tú'un: Xkidiki Ntíxi. ²³ Xé'ē na sntadún san é kō'o Jesuu

ntúte tinti'lo fā é kadāka chó'ō é nani mira. Ntá tsi ña ni xi'i ña. ²⁴ Kidāā ne, naxnteē ná Jesuu ntíkā krusi kan. Nāka'nté dava na doo ñá ne, dā nadikí nteē na, nee é ni'i na, xé un xé un nā. ²⁵ Kaeku iin tevāa naxnteē ná Jesuu ntíkā krusi kan. ²⁶ Dā de vá'a na ta'vi rkunū e nteé na'a kaka'an nee é kuetsí ña. Díkī krusí san xntée ná ta'vi rkunū san é ūve na'a kaká'an: “Rei iña ñá Israee”. ²⁷ Xnteē ná uvi ña'a ñá du'u ntíkā krusi kán dī é kúví dadī ña ni Jēsuu. Uun ña'a ñā ne, ntitsí krusi ña diñi datsin Jesuú ne, uun ña'a ñā ne, ntitsí krusi ña diñi kua'a ña. ²⁸ Kuntaa vatā ó uve na'a Tú'un Xuva kō mí kaká'an: “Kuvi dadī ña ni ña kini ntāa san”, ka'an.

²⁹ Ña ntaíta ntí'xin sán ne, dōó kini ntáka'an ñá ni Jēsuu. Ntánakuiko ña dīki ña, ntáka'an ña:

—Divīn é kanakatsin xukún ka'nu sán ne dá naxntitsín xtukun te kuvi uni ntúvi ne, ³⁰ nakākún miin kúñu ō ve. Ntīi nteen miin ntíkā krusí san —ka'an ña.

³¹ Tō'ó dutu ni mastrú leí san ne, narkínteē ñá Jesuú dī. Ntánatīin mii ña:

—Kuvi nakakū ñá tuku ña'a sán ne, ntē ña kakúvi ntu ku nakāku mii ña kúñu ñā. ³² Tē Rei iña ñá Israee ntí'xe ña ne, o tē ña é taxnuu ntí'xe Xuva kō né, na ntīi ntee mii ña ntíkā krusi kan. Kidāā ne, kini ó ne, kuinti'xe kō dī —ka'an ña.

Ntuvi ñá'a, ñá uve ni'i ña ntíkā krusi kán ne, dōó kini ka'an ñá ni ñā dī.

Dā xi'i Jēsuu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Dā ká'ñu ntuvi ne, un tsi da nte kaeku uni kuáa ne, kūneé da kaniñi ñūxivi. ³⁴ Ura tsíkan ne, un ntīi tsī kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Eluii, Eluii, ¿lama sabatani? (é kāni tú'un: Xuvā kó, Xuvā ko, ¿nté kui xtuvī mii ntó ko?) —ka'an ña.

³⁵ Dā téku ña ntāñi étsin sán ne, ntáka'an ña:

—Kini nto ña. Vata te kakana ña ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Ēlia —ka'an ña.

³⁶ Uun ña'a ñā né, kaxkainu ña kue'en ña, kuxnúu nto'lo ña ti'nti dóo san iní ntute tinti'lo ía, dā xnuu ntído ña diki útun, dā xe'é ña é kō'lo Jesuu. Kaka'an ña:

—Na koo mii nto ñā. Koto o ve te kī'xi ntí'xe Eliá san é nāntii nteé ña ña ntiká krusi kan —ka'an ña.

³⁷ Kidáā né, kāchu'u ntāa Jesuu, ntí'xi nuu kakan inī ñā ne, xí'i ñā. ³⁸ Ntáta ntāa dôxi é rkaa íko má ūkún ka'nu san. Nte diki i un tsi nte xe'e i ntíi. ³⁹ Uun tó'ō é uun sientu sntadún san ntítsi ña nuu Jéssuu. Dā íni ña nté ō xi'i Jéssuu ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é ña sā'á ne, l'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

⁴⁰ Ntaíto díto ika ñadī'í san di. Ikān ntāñi Maria Madálena, María, di'i Sāntiau lú'nti ni enī ñā Joséé, ni ñadī'i, ñā nani Salūmeé di. ⁴¹ Ñadī'í sa'á ne, ntántikin ñā Jesuu é xntii ña ñā da itúvi ña ñuú Galilea. Dóo titín ka ñadī'í, ña xee ni'i Jéssuu ñuú Jerusaleen, ntāñi ñā di.

Dā intú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Dā kuáa ntuvi vierné san, ntuvi é koo tú've tsí utén ne, ntuvi iō dá'na, ⁴³ xée Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea. Ña sāl'á ne, dóo ntaíko ñu'u ña'a san ña, tsí ña tsiñu i ña. Kantétu ña ntúvi dá kada kú've Xuva kō. Naxnuu ka'xi ñā nima ñā ne, kué'en ñā mí tuví Pilatu é ntākan ña kúñu Jéssuu.

⁴⁴ Koó dā kúdu'va Pilatú san tsí e xi'i Jéssuu. Kāna ña tó'ō sntadún san, tsíxe'e ña ña tē nuu é ntaā i é xi'i Jéssuu.

⁴⁵ Kaka'an tó'ō sntadún san tsí nuu é ntaā i.

Kidáā ne, xé'e Pilatu ítsi é na nākun'i Joseé san kúñu Jéssuu. ⁴⁶ Joseé san ne, ñii ña doo vá'a é nāxnuu ta'án ña Jesuu. Nántii nteé ña ña ntiká krusi kán, dā nāxnuu tá'an ña ña doó san, dā xtúvi ntuyē ñā ña iní ñañā mí ete nuu ña iní xuú san. Xnuu ntí'u ñā xi'i ñañā san uun xuú ka'nu.

⁴⁷ Maria Madálena ni María, di'i Jōseeé ne, ntāñi ña, ntaíto dito ña mí kaintú'xi Jesuu.

16

*Dā ntóto Jesuu**(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Dā ntí'i ntuvi dá iō dá'na ne, Maria Madálena, María, di'i Sántiau lú'nti sán, ni Salūmeé ne, ñii ña cho'o e dóo vá'a ñe'e é da'vi ña ata dóo é nuu ta'an kúñu Jēsuu. ² Tēvaá du'va tsi da vé'xi tuví ntuvi domingú san ne, kué'en ñadĩ'í san nú ñaña Jēsuu. ³ Ntánatíin mii ñā:

—¿Xoó ntu kuvi naxtuvī xio i xuu ka'nú san é kantí'u núu xi'i ñáñā san? —ka'an ña.

⁴ Dā íto ña ne, ñá kantí'ú ka xuu ka'nú san xi'i ñáñā san. ⁵ Kí'vi ña íní i kán né, íní ña tsí tuví uun ñatíí diñi kua'a ñaña san. Nuú ña doo kani, doo kui'xin. Ña dī'í san ne, dōo u'ví ña. ⁶ Kaka'an ñátíí san ni ñā:

—Ñá ku u'vī nto. Íní u tsí ntánantuku nto Jēsuu, ña ñuú Nazaree, ña é intée ntiká krusi kan. Xôxó ka ña í'a. É ntóto ña. Koto nto mí inuu ntú'xi ña. ⁷ Kue'ēn ntó, kukoto nto Pedrú, ni ña ntini'i Jēsuu, tsí e dí'na ña kodo nuū ñá nu'u ñá ñuú Galileá ne, ikan nakinī ntó ña, vatā ó kaka'an ñá ni ntó —ka'an ñátíí san.

⁸ Ntaka ñadĩ'í san nú ñaña kán ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña. Un vá'a tsi ntaní'í ña, tsi dóo ntaú'vī ña. Nté uun ña'a ña ni ka'an ní'i ña, tsi dóo u'ví ña.

*Dā xee Jēsuu mí ntitsí Maria Madálena**(Jn. 20:11-18)*

⁹ Dā ntóto Jesuu ntuvi domingú ne, di'na ntii díto ña nuu Mária Madálena, di'vi ñā é natāva Jesuu ú'xē é ña vá'ā san é ñū'u nima ña kídaā. ¹⁰ Kué'en Mária san mí ntoo ña ntini'i Jēsuu. Dōó ntoo nta'xa ña ne, dōo ntaéku ña. Kaka'an María san ni ña tsí e ntóto Jesuu. ¹¹ Ntá tsi da téku ña é kántíto Jesuu ne, ñá ni kuintí'xe ña ña. Kuān te kaká'an María tsí mii ñā íni ña Jesuu ne, ñá ni kuintí'xe ña ña.

*Uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu íni ña ña**(Lc. 24:13-35)*

¹² Rkontúví ne, ntii díto xtúku Jesuu nuu uvi ñá'a ña ntini'i ñā da ntaíka ña itsi má ku'u k̄ān, ntá tsi e túku ito ña. ¹³ Ntuvi ñá s̄á'a ne, kué'en ña, k̄ukóto ña ña nguii s̄ān tsi íni ña Jesuu. Ntá tsi ña ni kuintí'xe ña ña di.

Kaka'an Jesús ni ña ntini'i ñā nté koo víi ña

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Rkontúví ne, ntii díto Jesuu mí ntoo u'xi ñn ña'a ña ntini'i ñā, ntaé'xi ña. Dē tíi Jesuu ni ña tsi dóo ka'xí nima ñá, tsi dóo lo'o ñā é kuinti'xe ña e ntóto ña, kuān te ntáka'an ñá'a san tsí é íni ña ña. ¹⁵ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kue'ēn ntó ve, kuka'an nto tú'ūn va'á san kuenta íñá ko ni ūn ntíí ntíí ña'a san dá kanií ñūxivi. ¹⁶ Xoó ña'a é kuinti'xe ña ne kutsi ntute ña ne, nakākú Xúva ko ñā. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña kuintí'xe i ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ña kuétsí ña. ¹⁷ Xoó ña'a é kuinti'xe ña ne, kvi víi ña nakuitā ñá e ña vá'ā san kuenta íñá ko. Kvi ka'an ña tú'ūn xee e ñá ini ña. ¹⁸ Te kurkāa ña koó ne, o te kō'o ña é kadāka cho'o é kaxi'i ó san ne, ña kúvī ña. Tiiñ nta'a ñā ña nchokuví ne, ntuvá'a ña —ka'an ña.

Dá k̄untāa Jesús é dukún k̄ān

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Kidāā né, dā kúvi ka'an Tó'o ko Jēsuu ni ña ntini'i ñā ne, k̄untāa ña e dukún k̄ān, kunakutúvi ña diñi kua'a Xuva kō. ²⁰ Ña ntini'i ñā ne, kué'en ña, k̄uka'an ña tú'ūn va'á san íñā Jesús dá kanií ñūxivi. Tō'ó ko Jēsuú ne, xntii ña ñā ne, xé'e ñā é k̄utuni ñá'a san tsí nuu é ntaā i é ntáka'an ñá, tsi xé'e ñā é k̄uvi víi ña nuu i e dóo na'nu san. Kuan tsí kaa é k̄á'an u ni ntō.

Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan
 New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)
 copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
